

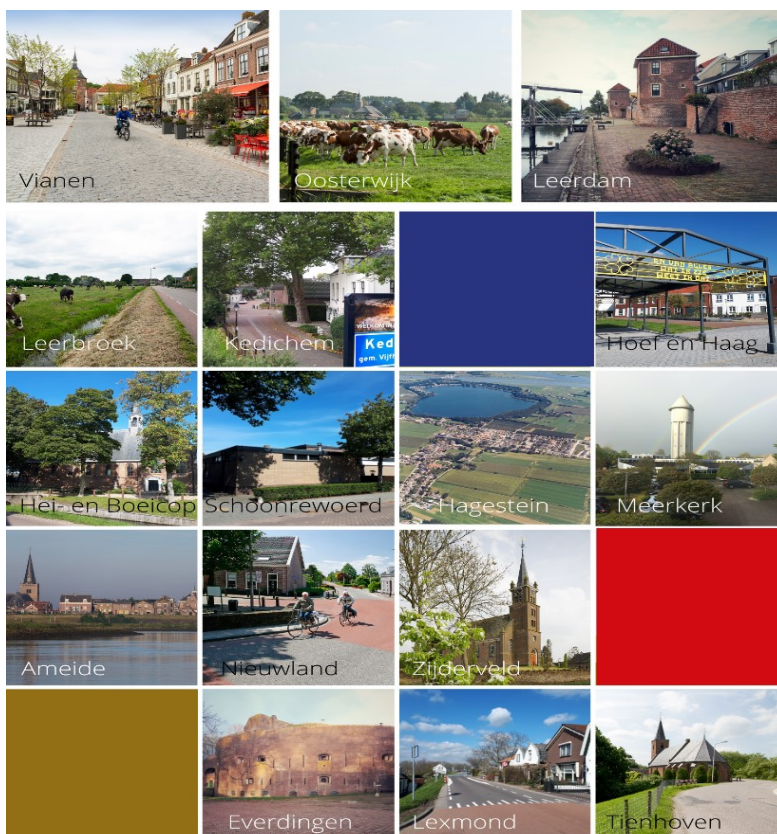

Bureau Buhrs
communicatie &
gebiedsmarketing

in opdracht van

GEMEENTE
VIJF
HEE
REN
LAN
DEN

PARTICIPATIEVERSLAG OMGEVINGSVISIE VIJFHEERENLANDEN

29 maart 2022

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	3
Participatie over de participatieaanpak.....	3
Onderwerpen van de participatie.....	3
Wijk- en dorpsgericht werken	3
Leeswijzer	4
2. DOELEN EN OPZET PARTICIPATIE	5
3. OVERZICHT COMMUNICATIEMIDDELEN	6
Participatieplatform Natuurlijk Vijfheerenlanden.....	6
Ansichtkaarten.....	6
Infographic	6
nieuwsberichten in het Kontakt.....	7
Gemeentelijke sociale media.....	7
Gemeentelijke website	7
4. OVERZICHT PARTICIPATIEACTIVITEITEN	8
werkconferentie dorps- en wijkraden	8
Participatieplatform Natuurlijk Vijfheerenlanden.....	9
enquête	10
Marktsessies	16
Schoolsessies.....	18
Participatiebijeenkomst Stakeholders.....	20
5. TOT SLOT	23
BIJLAGE I - REACTIES PARTICIPATIEPLATFORM NATUURLIJK VIJFHEERENLANDEN	24
BIJLAGE II: VERSLAG PARTICIPATIE STAKEHOLDERS.	26
Gespreksverslag groep 1	27
Gespreksverslag groep 2	30
BIJLAGE III – SAMENVATTINGEN ENQUETERESULTATEN PER DORP/WIJK	32
Hoef en Haag.....	32
Everdingen	33
hagestein.....	34
Zijderveld	35
Schoonrewoerd.....	36
Hei- en Boeicop.....	38

Kedichem	39
Oosterwijk	40
Nieuwland	41
Leerbroek	43
Meerkerk	44
Ameide	45
Tienhoven aan de Lek	46
Lexmond.....	47
Vianen - centrum, Hogeland en Blankenborch	49
Vianen – oost, de hagen en de biezen.....	50
Vianen – west, monnikenhof en amaliastein	51
Leerdam centrum.....	52
Leerdam-Noord	53
Leerdam-Oost.....	55
Leerdam-West	56
BIJLAGE IV – SAMENVATTING ENQUETERESULTATEN TABEL	0

1. INLEIDING

De omgevingsvisie is één van de instrumenten in de Omgevingswet, die de gemeente verplicht is op te stellen. Hierin maakt de gemeente strategische keuzes voor de lange termijn voor de gehele fysieke leefomgeving. Om die keuzes aan te laten sluiten bij hoe de inwoners (en andere belanghebbenden, zoals ondernemers) die toekomst zien, is een communicatie- en participatietraject uitgevoerd. In dit verslag staan de opzet en doelen van het traject, de ingezette communicatiemiddelen en de resultaten van de uitgevoerde participatieactiviteiten.

PARTICIPATIE OVER DE PARTICIPATIEAANPAK

Het communicatie- en participatietraject liep van oktober 2021 tot en met februari 2022. De participatieaanpak is gebaseerd op de participatie-startnotitie van de Omgevingsvisie (onderdeel van de 'Bouwstenennotitie Omgevingsvisie' van mei 2021) en 'Uitwerking participatie omgevingsvisie' van september 2021. Bij de 'Uitwerking participatie omgevingsvisie' is gebruik gemaakt van de input uit de brainstormbijeenkomsten met het participatieteam. Ook is er een werkconferentie met vertegenwoordigers van de dorps- en wijkraden georganiseerd op 6 juli 2021 over de participatieaanpak. Op advies van deze vertegenwoordigers is de voorgestelde aanpak uit de startnotitie aangepast. Zij adviseerden inwoners te raadplegen met een enquête in plaats van met bijeenkomsten in de dorpen en wijken. Verderop in dit verslag staat een korte terugblik op deze bijeenkomst.

In de afgelopen twee jaar heeft de gemeente, vanwege de fusie, voor bijna alle disciplines beleidsnota's en visies opgesteld. Daar is veel participatie voor georganiseerd. Het huidige participatietraject is complementair aan de eerder uitgevoerde participatie.

ONDERWERPEN VAN DE PARTICIPATIE

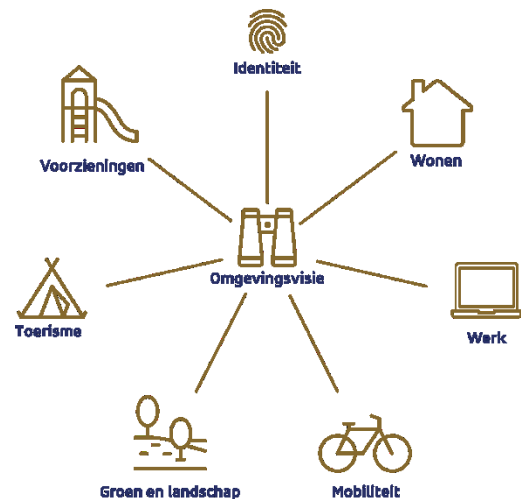
Centraal in dit participatietraject stonden de kernwaarden (de identiteit) van de verschillende dorpen en wijken binnen Vijfheerenlanden. De kernwaarden zijn materiële en immateriële waarden, relevant voor de fysieke leefomgeving, die de gemeenschappen binnen de dorpen en wijken willen beschermen of versterken en waar in de ruimtelijke ontwikkeling rekening mee moet worden gehouden. Het gaat om waarden die zowel de eigenheid van de kernen uitdrukken als breder in Vijfheerenlanden herkend zullen worden.

De onderwerpen van de participatie waren: identiteit, wonen, werken, mobiliteit, groen en landschap, toerisme en voorzieningen. Deze sloten grotendeels aan op de thema's van de bouwstenennotitie: wonen, werken, mobiliteit, energie, natuur en landschap.

Vanwege het lopende participatietraject rondom de RES (Regionale Energie Strategie) zijn er geen specifieke vragen gesteld over het thema energie. De resultaten van dat participatietraject worden wel meegenomen in het proces om te komen tot de omgevingsvisie.

WIJK- EN DORPSGERICHT WERKEN

Het participatietraject richtte zich op het ophalen van de meningen en ideeën van de verschillende gemeenschappen, wijken en dorpen binnen gemeente Vijfheerenlanden. Inwoners voelen zich sterker verbonden met hun eigen dorp of wijk, dan met Vijfheerenlanden als

gemeente. Zij voelen zich eerder betrokken als het gaat over de toekomst van hun eigen dorp of wijk, dan over de toekomst van de gemeente Vijfheerenlanden. Daarom zijn de participatiemiddelen en de uitkomsten opgezet en geanalyseerd per dorp en wijk.

De voorbereiding en begeleiding van het communicatie- en participatietraject werd verzorgd door een extern bureau: Bureau Buhrs.

LEESWIJZER

Achtereenvolgens wordt in dit participatierapport beschreven:

- De opzet en doelen van de participatie (hoofdstuk 2);
- De ingezette communicatiemiddelen (hoofdstuk 3);
- De uitgevoerde participatieactiviteiten (hoofdstuk 4);
- De conclusie (hoofdstuk 5).

2. DOELEN EN OPZET PARTICIPATIE

In de omgevingsvisie legt de gemeente voor de lange termijn haar ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vast. Participatie is hierbij een belangrijk onderdeel. Het in een vroeg stadium betrekken van inwoners vergroot de kans op draagvlak en zorgt voor een kwalitatief sterkere omgevingsvisie. Daarbij werkt de gemeente wijk- en dorpsgericht. Dit betekent dat we willen aansluiten bij de behoefte en identiteit van een specifieke wijk, dorp of stad. Een stad als Vianen is niet hetzelfde als een dorp zoals Hagestein. Dit vergt maatwerk.

De inhoud van de omgevingsvisie stond bij aanvang van het communicatie- en participatietraject nog niet vast. Er was ruimte voor inbreng van inwoners en andere stakeholders. De gemeente hecht hier grote waarde aan. Met het participatietraject wilde de gemeente:

- Kernwaarden (per gemeenschap) achterhalen. De kernwaarden geven een beeld van de identiteit en de leefwereld van de gemeenschappen. Hiermee wordt inzicht verkregen in wat behouden, versterkt en beheerd moet worden.
- Mening, overwegingen en ideeën ophalen die bij inwoners en belanghebbenden in Vijfheerenlanden leven.
- Een betere inhoudelijke kwaliteit van de omgevingsvisie Vijfheerenlanden, zodat deze aansluit bij wat de inwoners en ondernemers in de gemeente belangrijk vinden voor de toekomst van hun dorp of wijk.
- Een wijk- en dorpsgerichte aanpak: een omgevingsvisie die aansluit bij de behoefte en identiteit van de specifieke wijken, dorpen en steden.

De data van de verschillende activiteiten waren als volgt:

• 6 juli 2021	Werkconferentie
• 20 oktober t/m half december 2021	Platform Natuurlijk Vijfheerenlanden (www.natuurlijkvijfheerenlanden.nl)
• 20 oktober t/m 20 november 2021	Enquête
• 27 & 30 oktober en 12 & 13 november 2021	Marktsessies
• 29 november en 9 december 2021	Schoolsessies Het Heerenland en De Joost
• 22 februari 2022	Stakeholdersbijeenkomst

We richtten het participatietraject primair op de inwoners van de verschillende dorpen en wijken in Vijfheerenlanden, met speciale aandacht voor jongeren. Daarnaast zijn in de deze fase maatschappelijke organisaties, andere publieke organisaties en ondernemers ('stakeholders') op diverse manieren betrokken (afhankelijk van hun rol en belang). Voor hen is ook een aparte avond georganiseerd.

3. OVERZICHT COMMUNICATIEMIDDELEN

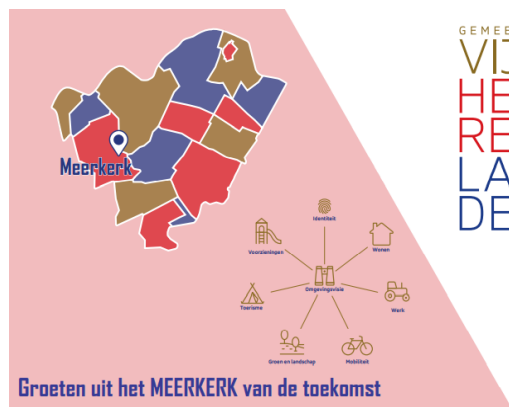
Om inwoners, ondernemers en andere stakeholders te informeren over de participatieactiviteiten zijn de volgende middelen ingezet:

PARTICIPATIEPLATFORM NATUURLIJK VIJFHEERENLANDEN

In oktober is de pagina 'Omgevingsvisie' gelanceerd op de website Natuurlijk Vijfheerenlanden. Dit al bestaande online platform is gebruikt voor het delen van informatie over de omgevingsvisie en de participatieactiviteiten (m.b.v. een infographic) en het uitzetten van de enquête. Daarnaast werd voor elk dorp en elke wijk een discussieplek ingericht, waar inwoners konden reageren op een aantal stellingen. Momenteel wordt het platform ook gebruikt voor het delen van de enquêteresultaten. De resultaten worden per dorp en wijk weergegeven.

ANSICHTKAARTEN

Om de aandacht van de marktbezoekers te trekken en hen uit te nodigen om de enquête online in te vullen, deelden we aantrekkelijk ogende ansichtkaarten uit met op de achterkant informatie over de enquête en een verwijzing naar www.natuurlijkvijfheerenlanden.nl en een QR-code die direct naar de enquête leidde.

GEMEENTE
VIJF
HEE
REN
LANDEN

Beste inwoner,

Hoe ziet u de toekomst van uw dorp of wijk? Wat vindt u nu al goed en wat wilt u behouden? Waarom woont of werkt u er graag? Wat moet er gebeuren om het nóg mooier en beter te maken en hoe kunnen we dat doen? Laat het ons weten!

Ga naar natuurlijkvijfheerenlanden.nl of scan de QR-code hiernaast en vul de enquête in. Of doe mee aan de verschillende discussies over onderwerpen die in uw dorp of wijk spelen op onze website.

Alvast hartelijk bedankt voor uw inbreng!

Gemeente Vijfheerenlanden | Postbus 11 | 4140 AA Leerdam | 088 - 599 7000 | info@vijfheerenlanden.nl

GEMEENTE
VIJF
HEE
REN
LANDEN

De resultaten van de enquête en de discussies gebruikt de gemeente bij het opstellen van de omgevingsvisie.

De omgevingsvisie gaat over de toekomst van de dorpen en wijken in Vijfheerenlanden. En dan met name over de fysieke leefomgeving. Dat is alles wat u buiten ziet. Denk bijvoorbeeld aan woningen, bedrijven, verkeer, het groen en het landschap. Om daarin de juiste keuzes te maken, horen we graag van u hoe u die toekomst ziet.

Scan mij!

INFOGRAPHIC

Om de aandacht te trekken van de marktbezoekers en te informeren over de omgevingsvisie en het doel van de participatie, ontwikkelden we foamborden met een infographic. Een infographic maakt informatie toegankelijk, overzichtelijk en aantrekkelijk. Bovendien onthouden mensen korte teksten en visuele informatie sneller, waardoor de boodschap langer blijft hangen. De infographic is tevens gedeeld via de gemeentelijke sociale media kanalen. Daarnaast stond één van de foamborden tijdelijk in de bibliotheek van Vianen. Op de infographic stond een verwijzing naar www.natuurlijkvijfheerenlanden.nl en een QR-code die direct naar de enquête leidde.

DENK MEE OVER DE TOEKOMST VAN ONZE DORPEN EN WIJKEN!

Wat zijn de kwaliteiten van uw dorp of wijk? Waarom woont of werkt u er graag? Wat moet er gebeuren om het nóg mooier en beter te maken en hoe kunnen we dat doen? Help de gemeente bij het opstellen van de omgevingsvisie. Ga naar natuurlijkvijfheerenlanden.nl of scan de QR-code hieronder en vul de enquête in.

Scan me voor de enquête

Vijfheerenlanden: sterk in verscheidenheid

Ook in de toekomst willen we dat de verschillende wijken en dorpen hun eigen karakter behouden. Die verscheidenheid maakt Vijfheerenlanden sterk en uniek. De gemeente wil een omgevingsvisie die recht doet aan die verscheidenheid. De mening en wensen voor de toekomst worden daarom verzameld per wijk en dorp.

Meerpraten kan ook op: natuurlijkvijfheerenlanden.nl. Verschillende discussies per dorp of wijk.

Omgevingsvisie: voor alles wat je buiten ziet

De gemeente Vijfheerenlanden maakt een omgevingsvisie. De omgevingsvisie gaat over de toekomst van de dorpen en wijken van Vijfheerenlanden. Het name over de fysieke leefomgeving. Dit is alles wat je buiten ziet. Denk aan woningen, voorzieningen, verkeer, groen en landschap. Om daarin de juiste keuzes te maken, vragen de gemeente inwoners om mee te denken.

Alle gemeenten in Nederland maken een omgevingsvisie. Dit is nodig voor de Omgevingswet. Deze wet bundelt en vereenvoudigt de regels in de fysieke leefomgeving. De omgevingsvisie geeft richting aan deze projecten: van woningbouw, bedrijvigheid en mobiliteit tot versterking van het landschap en cultuurerfgoed.

Gemeente Vijfheerenlanden | Postbus 11 | 4140 AA Leerdam | 088 - 599 7000 | info@vijfheerenlanden.nl

NIEUWSBERICHTEN IN HET KONTAKT

- Er zijn nieuwsberichten geplaatst op de gemeentepagina in het Kontakt over de aanwezigheid van de gemeente op de verschillende markten en de online enquête.
- Daarnaast zijn er nieuwsberichten geplaatst op de gemeentepagina in het Kontakt met een eerste samenvatting van de resultaten uit de enquête en de gesprekken met jongeren op de scholen.
- Ook zijn er zes berichten geplaatst met de samenvatting van de enquêteresultaten per dorp/stad, gericht op de kernwaarden.

GEMEENTELIJKE SOCIALE MEDIA

De gemeentelijke sociale media-kanalen Facebook en Twitter zijn ingezet om aandacht te vragen voor de marktssessies, het platform www.natuurlijkvijfheerenlanden.nl en om de inwoners uit te nodigen de enquête in te vullen.

GEMEENTELIJKE WEBSITE

Op de gemeentelijke website www.vijfheerenlanden.nl zijn diverse nieuwsberichten geplaatst over de enquête, marktbezoeken en de samenvatting van de enquêteresultaten.

4. OVERZICHT PARTICIPATIEACTIVITEITEN

Om inwoners, ondernemers en andere stakeholders te betrekken bij de omgevingsvisie en ideeën en suggesties op te halen, zijn er verschillende participatieactiviteiten ingezet. Deze worden hieronder beschreven.

WERKCONFERENTIE DORPS- EN WIJKRADEN

Op 6 juli 2021 is er een werkconferentie participatie omgevingsvisie georganiseerd voor bestuursleden van diverse dorps- en wijkraden. Alle dorps- en wijkraden ontvingen een uitnodiging. Vier gaven hier gehoor aan. Het doel van de bijeenkomst was om ideeën op te halen over de wijze waarop we het beste geïnteresseerde inwoners en ondernemers kunnen betrekken bij het opstellen van de omgevingsvisie. Welke participatie-aanpak sluit het beste aan bij de behoefte van de inwoners en ondernemers in de verschillende wijken en dorpen in Vijfheerenlanden?

De uitkomsten van de werkconferentie zijn gebruikt om het participatietraject voor de omgevingsvisie verder vorm te geven. De belangrijkste uitkomsten waren:

Duidelijke en transparante communicatie

- Ga naar de inwoners toe en zorg voor persoonlijk contact. Maak duidelijk wat de aanleiding is voor de samenspraak. Zet uiteen wat we precies 'ophalen' en wat we daarmee gaan doen. Koppel tevens duidelijk terug wat er achteraf mee gedaan is. Met name als ideeën van inwoners en/of ondernemers niet overgenomen worden, is het van belang om dit duidelijk uit te leggen.
- Wees transparant en geef het proces weer, waar de samenspraak onderdeel van uit maakt.
- Maak gebruik van wat er al ligt. Meerdere wijk- en dorpsraden voeren zelf ook gesprekken en nemen enquêtes af over onderwerpen die betrekking hebben op de leefbaarheid in de wijk of in het dorp. Belangrijk is dat inwoners en ondernemers niet het gevoel krijgen dat ze steeds hetzelfde wordt gevraagd en ze er daarna niets meer van horen.

Aansluiting belevingswereld inwoners

- De onderwerpen moeten aansluiten bij wat de inwoners belangrijk vinden en in het dagelijks leven mee te maken krijgen. De wetten voor de fysieke leefomgeving en de Omgevingswet zijn abstract. Vertaal de onderwerpen die in de omgevingsvisie moeten komen naar onderwerpen die dichtbij de mensen staan en die hen wel interesseren. De taak van de opstellers van de omgevingsvisie is vervolgens om de inbreng op deze onderwerpen naar een hoger abstractieniveau terug te vertalen
- Onderzoek vooraf wat er leeft in een wijk of dorp. Ga in gesprek met de wijk- of dorpsraad.
- Bied perspectief. Onderwerpen die pas over 20 jaar aan de orde zijn, voelen als veel te ver weg. Bespreek ook onderwerpen die nu spelen en over 5 of 10 jaar gerealiseerd kunnen worden.

Passende participatieactiviteiten en communicatiemiddelen

- De voorkeur gaat uit naar een enquête in plaats van een bijeenkomst. Hiermee heb je een groter bereik en kan iedereen anoniem zijn of haar mening geven.
- Eventueel kunnen er bijeenkomsten georganiseerd worden om de uitkomsten van de enquête terug te leggen bij de inwoners.
- Maak gebruik van lokale communicatiemiddelen.
- Pas de inzet van middelen aan op de verschillende doelgroepen.
- Maak gebruik van beelden om de onderwerpen tot leven te laten komen.

Naar aanleiding van de uitkomsten van de wijkconferentie is gekozen om een enquête als de primaire participatieactiviteit in te zetten, in plaats van verschillende bijeenkomsten te organiseren. Deelnemers werd gevraagd de enquête in te vullen vanuit het referentiekader van hun eigen dorp of wijk. Bij het opstellen van de enquêtevragen zijn de dorp- en wijkraden betrokken. Ook is er gebruik gemaakt van beelden om de onderwerpen in de omgevingsvisie meer tot leven te laten komen.

PARTICIPATIEPLATFORM NATUURLIJK VIJFHEERENLANDEN

In oktober 2021 is de pagina 'Omgevingswet' gelanceerd

op het al bestaande participatieplatform Natuurlijk Vijfheerenlanden. Op dit platform kunnen inwoners meepraten over duurzame onderwerpen, zoals de Regionale Energiestrategie, energiezuinig wonen, afval- en grondstoffenbeleid, de Transitievisie Warmte en sinds oktober ook over de Omgevingswet. Via verschillende wegen verwezen wij inwoners naar het platform (via de infographic, ansichtkaarten, sociale media berichten en berichten op de gemeentepagina in het Kontakt). De participatie-website werd gebruikt voor:

- Het delen van informatie over de Omgevingswet- en omgevingsvisie (m.b.v. de infographic)
- Het uitzetten van de enquête
- Interactie met inwoners d.m.v. een discussieplek/online gespreksforum voor elk dorp en elke wijk
- Het delen van een samenvatting van de enquêteresultaten per dorp en wijk

Reacties inwoners

Het platform werd niet veelvuldig gebruikt door inwoners. Toch reageerden enkele inwoners uit verschillende dorpen en wijken op een aantal stellingen. Uit de reacties van de inwoners kwam een aantal aandachtspunten naar voren. Zo is er de wens om in te zetten op het bouwen van meer betaalbare woningen voor de eigen inwoners. Daarnaast is verkeersveiligheid een veelbesproken thema.

Zie bijlage I voor alle gegeven reacties.

ENQUÊTE

Om ervoor te zorgen dat alle inwoners in Vijfheerenlanden hun inbreng konden geven over de thema's van de omgevingsvisie, is een enquête uitgezet. De enquête had als doel om de kernwaarden, meningen, overwegingen en ideeën van de inwoners over de toekomst van hun dorp of wijk te achterhalen. Om de enquête goed aan te laten sluiten op de lokale behoefte, zijn de dorps- en wijkraden gevraagd om mee te denken bij het opstellen van de van de enquêtevragen. De dorps- en wijkraden van Hagestein, Leerdam Noord en Leerdam Centrum hebben hier actief gehoor aan gegeven.

De enquête bestond uit 26 vragen, waarvan een deel meerkeuze- en een deel open vragen. De vragen gingen over de thema's 'identiteit', 'wonen', 'werken', 'mobiliteit', 'groen en landschap' en 'toerisme'. Het detailniveau van de antwoorden wordt vertaald door de betreffende beleidsambtenaar tot een niveau passend bij de abstractere vorm van de omgevingsvisie. Behalve vragen specifiek over de omgevingsvisie zijn er voor de thema's wonen, werken en toerisme ook vragen toegevoegd vanuit de verschillende vakafdelingen van de gemeente. De antwoorden op deze vragen gebruiken deze vakafdelingen bij de uitwerking van bijvoorbeeld de woonvisie en de economische visie.

De oproep om de enquête in te vullen is uitgegaan via verschillende kanalen, zoals de sociale media-kanalen en het Kontakt. Daarnaast hebben we op tien verschillende week- en mini-markten gestaan om de enquête te promoten. We deelden ansichtkaarten uit met instructies hoe inwoners de enquête online konden invullen. Daarnaast deelden we papieren versies van de enquête uit, met antwoordnummer, voor de inwoners die minder digitaal vaardig zijn.

Doelgroep

De inwoners van Vijfheerenlanden kregen van 20 oktober tot 20 november de gelegenheid om de enquête in te vullen. In totaal hebben 1095 respondenten de enquête ingevuld. Niet in elk dorp of stad hebben, naar ratio inwoners, evenveel respondenten de enquête ingevuld. Voor de representativiteit van de participatierespons kijken we naar:

- De verdeling van de response over de verschillende wijken en dorpen.
- De verdeling van de respons over de verschillende leeftijdsgroepen.

In de tabel staat het absolute aantal respondenten per dorp of stad en het percentage respondenten op basis van inwonersaantal.

Dorp/stad	Aantal respondenten	Aantal inwoners	% respondenten o.b.v. inwonersaantal
Leerdam	306	18.963	1,61%
Kedichem	8	835	0,96%
Schoonrewoerd	45	1.655	2,72%
Oosterwijk	5	240	2,08%
Vianen	215	16.455	1,31%
Everdingen	18	1.174	1,53%
Hagestein	42	1.460	2,88%
Hoef en Haag	35	1.940	2,16%
Meerkerk	104	3.860	2,69%
Ameide	84	3.075	2,73%
Tienhoven a/d Lek	16	805	1,99%
Lexmond	58	2.960	1,96%
Hei- en Boeicop	33	1.000	3,3%
Leerbroek	32	1.575	2,03%
Nieuwland	24	1.023	2,35%
Zijderveld	15	870	1,72%

Vijfheerenlanden heeft in totaal 57.829 inwoners (2021). Daarom is de enquête, met een betrouwbaarheidsniveau van 95% en een foutmarge van 3%, representatief voor heel Vijfheerenlanden. Het betrouwbaarheidsinterval geeft aan in hoeverre de resultaten overeenkomen met de mening van de hele populatie. De hoge respons duidt op een hoge mate van betrokkenheid van inwoners met hun woonplaats.

Er is bewust voor gekozen om de enquête uit te zetten per dorp of wijk om zo vanuit alle gemeenschappen input te krijgen. Gevolg hiervan is dat voor een aantal kleine gemeenschappen de input niet statistisch representatief is. In een kleinere populatie is in verhouding een hogere steekproefgrootte nodig om het representatief te houden.

Voor de omgevingsvisie is echter de representativiteit niet het belangrijkste. Het gaat er vooral om dat iedereen de mogelijkheid heeft gekregen om input te geven en dat wat meegegeven wordt ook betrokken wordt bij de omgevingsvisie. Daarnaast heeft elke inwoner nog de mogelijkheid om tijdens de formele procedure te reageren via een zienswijze.

Zo'n 90% van alle respondenten was ouder dan 31 jaar. Hiervan valt 42,2% in de leeftijdscategorie 51-50 jaar. De enquête is dus minder representatief voor jongeren en jong volwassenen (tot 30 jaar). Dit lag in de lijn der verwachting. Om dit (gedeeltelijk) te ondervangen zijn we naar twee scholen gegaan, om jongeren te vragen hoe zij hun woonplaats ervaren (zie participatieactiviteit schoolsessies).

Resultaten

Hieronder staan de bevindingen uit de enquêteresultaten per thema. De samenvatting van de resultaten van de verschillende dorpen en wijken is [hier](#) te vinden en in bijlage III. Daarnaast hebben alle dorps- en wijkraden en ondernemersverenigingen op aanvraag de enquêteresultaten ontvangen.

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden in Vijfheerenlanden zijn een *groene omgeving, rust en ruimte* en *alles bij de hand hebben*.
- In het centrum van Leerdam en Vianen wordt tevens de *ontstaansgeschiedenis* veel genoemd als kernwaarde. Met name in Vianen zijn inwoners trots op hun '*historische binnenstad*'.
- Ook de waarden *ons kent ons* en het *omzien naar elkaar* wordt in veel dorpen vaak genoemd. Er is een hoge mate van *betrokkenheid* en *sociale cohesie* in de dorpen.
- In Zijderveld, Leerbroek en Schoonrewoerd wordt de *kerkgemeenschap* veel genoemd als belangrijke waarde.
- Opvallend is dat meerdere respondenten aangaven niet altijd blij te zijn met de komst van nieuwe inwoners van buiten de gemeente. Maar in Leerdam-West wordt het *multiculturele karakter* van hun wijk juist benoemd als iets waar inwoners trots op zijn.
- In vrijwel alle dorpen worden de *rust, de natuur/het groen* en de *saamhorigheid* benadrukt als hetgeen waar inwoners het meest trots op zijn.
- In Kedichem en Meerkerk zijn inwoners ook trots op hun *rijke verenigingsleven*.

Wonen

- Een minderheid van de inwoners in Vijfheerenlanden (37%) heeft verhuiscriteria. Van de inwoners die verhuiscriteria hebben, heeft de meerderheid (60%) de voorkeur om in Vijfheerenlanden te blijven wonen.
- Vrijwel alle inwoners van Vijfheerenlanden zijn het ermee eens dat er meer woningen gebouwd moeten worden. De vraag is echter wat de beste plek daarvoor is.
  - In Leerdam-Oost, Schoonrewoerd, Oosterwijk, Everdingen, Hagestein, Hoef en Haag, Lexmond en Leerbroek ziet de meerderheid uitbreiding buiten het dorp niet zitten. In Kedichem, Hei- en Boeicop en Zijderveld is de mening hierover verdeeld. In de overige plaatsen wordt uitbreiding buiten het dorp wel als een mogelijkheid gezien.
  - In Tienhoven a/d Lek, Hoef en Haag, Vianen, Oosterwijk zijn de meeste inwoners het niet eens met de stelling: *het volbouwen van open plekken binnen het dorp*. In Leerdam-Centrum, Leerdam-Noord, Everdingen en Hagestein zijn inwoners hierover verdeeld. In de overige plaatsen ziet de meerderheid verdichting op deze wijze wel zitten.
  - In tegenstelling tot de overige dorpen en wijken, wil de meerderheid in Leerdam-Centrum, Oosterwijk, Hoef en Haag, Hei en Boeicop en Zijderveld geen sloop van (oude) woningen of andere gebouwen binnen het dorp of de wijk voor nieuwbouw.
- In alle dorpen en wijken is de meerderheid van de inwoners voorstander van het bouwen van meer verschillende typen woningen. Dus naast eengezinswoningen ook woningen voor starters, ouderen, etc.
- *Bouwen voor eigen inwoners, klimaatneutraal wonen* en het *ondersteunen van initiatieven van inwoners voor het bouwen van woningen* wordt in alle dorpen en wijken het meest genoemd als ontwikkelingen waarop ingezet moet worden op gebied van nieuwbouw.
- In Oosterwijk wordt door een aantal inwoners benadrukt dat zij helemaal geen nieuwbouw meer willen.
- In Hoef en Haag, een dorp in aanbouw bestaande uit enkel nieuwbouw, benoemen inwoners dat er meer ingezet moet worden op het verbeteren van het openbaar vervoer,

de beschikbaarheid van deelauto's en meer groen. Ook zijn er nu nog te weinig parkeerplaatsen.

Voorzieningen

- De genoemde voorzieningen die verbeterd moeten worden om ervoor te zorgen dat ouderen zelfstandig kunnen blijven wonen, komen in alle dorpen en wijken grotendeels overeen, namelijk: *het aantal seniorenwoningen, de zorgservice, de toegankelijkheid van gebouwen en straten* (bijvoorbeeld voor de rolstoel/rollator) en *ontmoetingsplekken*.
  - In Nieuwland, Zijderveld, Kedichem en Hei- en Boeicop wordt een boodschappenservice ook genoemd als gemiste voorziening voor ouderen.
  - In Ameide, Everdingen, Kedichem en Oosterwijk wordt een buurtbus voor ouderen gemist.
- Voorzieningen die verbeterd moeten worden om te ervoor zorgen dat de jeugd en jongeren veilig, gezond en met plezier op kunnen groeien komen in heel Vijfheerenlanden overeen, namelijk: *toegankelijkheid met het openbaar vervoer, ontmoetingsplekken, veilige fietspaden en speelplekken*.
  - In Leerdam centrum en Oosterwijk zijn inwoners voorstander van een *autoluw centrum of woonwijk*, ten behoeve van het veilig opgroeien voor de jeugd.
  - In Oosterwijk, Hoef en Haag en Nieuwland worden *horecagelegenheden* het meest gemist als voorziening voor jongeren.
- Voor zowel jongeren als ouderen wordt de mobiliteitsvoorziening als een aspect gezien wat verbeterd kan worden. Voor de jeugd is het soms ver fietsen naar school, vrienden of andere voorzieningen zoals winkels of de kroeg. Ouderen moeten soms ver reizen voor de dagelijkse boodschappen. Voor beide leeftijdsgroepen is een goede openbaar vervoer verbinding dus belangrijk. Voor de jeugd is veilig met de fiets kunnen reizen essentieel. Voor ouderen zou een buurtbus of boodschappenservice een uitkomst kunnen bieden.

Werken

- Van alle respondenten in heel Vijfheerenlanden werkt 45% binnen de gemeente. Dit houdt in dat zij 'thuiswerken', 'binnen hun eigen dorp/wijk werken' of 'buiten hun eigen dorp/wijk, maar binnen Vijfheerenlanden werken'.
- Binnen heel Vijfheerenlanden zou een kleine meerderheid (55%) in de toekomst (gedeeltelijk) thuis willen werken. In de dorpen/wijken Leerdam-Noord, Kedichem, Vianen (west, Monnikenhof en Amaliastein), Hoef en Haag, Meerkerk ligt dit percentage een stuk hoger (boven de 60%) dan in de plaatsen Oosterwijk, Vianen (oost, De Hagen, De Biezen), Everdingen, Tienhoven a/d Lek, Hei- en Boeicop, Nieuwland en Zijderveld (minder dan 40%)

Mobiliteit

- In alle dorpen en wijken zijn inwoners het erover eens dat er meer ruimte voor fietsen en wandelen moet komen in nieuwe woonlocaties.
- Over het algemeen zijn de meeste inwoners in alle dorpen en wijken het ermee eens dat er bij nieuwe woonlocaties meer geïnvesteerd moet worden in fietspaden dan in autowegen. Alleen in Tienhoven a/d Lek was een kleine meerderheid het hier niet mee eens.

- Ook is de meerderheid in alle dorpen en wijken het ermee eens dat er bij nieuwe woonlocaties voldoende elektrische deelscooters/auto's moeten komen.
- In bijna alle dorpen en wijken zijn inwoners het eens dat nieuwe woonlocaties autoluw ingericht moeten worden, behalve in Leerdam-West. Daarnaast zijn in Leerdam-Oost, Oosterwijk, Hoef en Haag, Meerkerk en Ameide ongeveer evenveel inwoners het ermee eens als oneens.
- Opvallend is dat in bijna alle dorpen en wijken inwoners van mening zijn dat er geen parkeerplaatsen plaats moeten maken voor meer groen.
- Verder is de meerderheid in alle dorpen en wijken het ermee eens dat openbaar vervoer-verbindingen verbeterd moeten worden.
- Over vervoer op aanvraag (zoals een belbus) zijn de meningen verdeeld. In Kedichem, Oosterwijk, Vianen (Centrum, Hogeland en Blankenborch), Hagestein, Leerbroek en Nieuwland ziet een (kleine) meerderheid vervoer op aanvraag wel zitten. In de overige plaatsen in Vijfheerenlanden is de meerderheid geen voorstander van vervoer op aanvraag.

Groen en landschap

- De meest gestelde aspecten waar de gemeente op moet inzetten als het gaat om groen in Vijfheerenlanden zijn: *inwoners motiveren om hun eigen tuin te vergroenen (tegels eruit halen), meer bomen planten, meer groen waar kinderen kunnen spelen aanleggen (zoals een park of natuurspeeltuin) en meer kleine parkjes binnen de bebouwde kom aanleggen.* Hier zat weinig verschil in tussen de dorpen en wijken.
- De gemeente kan een aantal aspecten inzetten om inwoners te motiveren vaker naar buiten te gaan. De meest genoemde aspecten waren *verbeteren fiets- en wandelpaden, beter aangeven fiets- en wandelroutes, openbare toiletten en uitzetten wandelpaden, zoals klompenpaden.* In Leerdam-Centrum, Oosterwijk, Vianen (centrum, Hogeland en Blankenborch), Vianen (west, Monnikenhof en Amaliastein), Kedichem, Tienhoven a/d Lek, Lexmond en Zijdeveld gaven veel respondenten aan dat er al genoeg is.
- Meerdere inwoners geven aan dat het groenonderhoud verbeterd moet worden binnen de gemeente.

Toerisme

- In alle dorpen en wijken, behalve Everdingen, Hei- en Boeicop en Leerbroek, is een meerderheid voorstander van het meer inzetten op toeristische promotie van de gemeente.
- Ook is er consensus tussen bijna alle dorpen en wijken wat betreft overlast door bezoekers. In alle dorpen en wijken voorziet het grootste deel geen overlast door de komst van (meer) bezoekers, behalve in Oosterwijk en Everdingen.
- Alle dorpen zijn het erover eens dat stiltegebieden stil moeten blijven.
- Over de vraag of er meer voorzieningen nodig zijn voor toeristen zijn de meningen verdeeld. Respondenten zijn niet uitgesproken voor of tegen. In ongeveer de helft van de dorpen en wijken is een (kleine) meerderheid het hiermee eens (Leerdam (centrum, noord, oost en west), Kedichem, Schoonrewoerd, Hagestein, Hoef en Haag, Hei- en Boeicop, Nieuwland en Zijdeveld). In de overige dorpen en wijken is de (kleine) meerderheid het hier niet mee eens.

- Een ruime meerderheid in alle dorpen en wijken is het ermee eens dat zij liever individuele bezoekers verwelkomen dan grote groepen toeristen.
- Om zich op de komst van meer bezoekers voor te bereiden, moet de gemeente meer inzetten op het verbeteren van het openbaar vervoer en fietspaden, zodat bezoekers minder met de auto komen. Ook het toevoegen van toeristische overstappunten (TOP's) buiten de centra kan een bijdrage leveren aan de uitdaging die meer bezoekers met zich meebrengt op gebied van vervoer. Dit geldt voor alle dorpen en wijken.

Afsluitend

Afsluitend werd de open vraag gesteld of men de gemeente Vijfheerenlanden nog iets wilde meegeven. Onderstaand staan de meest genoemde antwoorden, gecategoriseerd per thema. De meeste opmerkingen gingen over het groen, mobiliteit, wonen en voorzieningen. Het detailniveau van de opmerkingen wordt vertaald naar het abstractere niveau van de omgevingsvisie.

Algemene opmerkingen

- Luister goed naar de inwoners en neem de mening van de mensen serieus.
- In de kleinere kernen heerst het gevoel dat zij sinds de fusie Vijfheerenlanden 'vergeten' worden en de aandacht primair naar de steden Vianen en Leerdam gaat.
- Neem de initiatieven vanuit inwoners serieus.

Opmerkingen over 'identiteit'

- Het belang van het behouden van het authentieke dorpskarakter en de landelijke identiteit wordt veel onderschreven.
- Focus als gemeente op het behouden van rust, ruimte en natuur.

Opmerkingen over 'groen en landschap'

- Investeer als gemeente in meer groen, onderhoud en biodiversiteit in de wijk; plant meer bomen.
- Bescherm agrarische gronden van de boeren.

Opmerkingen over 'mobiliteit'

- Veel opmerkingen gaan over het verkeer (de verkeersveiligheid). Een aantal voorbeelden:
  - De inrichting van 30km zones verbeteren door verkeers- en snelheidsbeperkende maatregelen (meer drempels, wegversmallingen, etc.).
  - Tegengaan van vrachtverkeer en hardrijden op de dijken.
  - Overlast door sluipverkeer vanaf de A2 verminderen.
  - De Hei- en Boeicopseweg als pilot voor 'auto te gast' gebruiken.
  - Handhaving van de parkeerregels verbeteren.
  - Ontmoedigen van te hard rijden op de Kortenhoeveneseweg.
- Ook een gebrek aan parkeergelegenheid wordt veel benoemd, met name in Leerdam, Hoef en Haag, Meerkerk, Schoonrewoerd en Vianen.
- Een veel genoemd punt is het openbaar vervoer. De openbaar vervoersverbinding kan beter. Met name in de kleine kernen. Verschillende inwoners spreken bijvoorbeeld de wens uit voor een betere busverbinding van de kleine dorpen naar de grote steden.

- Meerdere opmerkingen gaan over het beter onderhouden van wegen, zoals de Horndijk, vanaf de Hoogstraat tot aan het kruispunt richting Asperen.
- Ook het beter onderhouden van fiets- en wandelpaden wordt meermaals benoemd.
- Het bemoedigen van fietsen en ontmoedigen van automobilisten wordt veel genoemd in Leerdam.
- Toegankelijkheid van bestrating voor mindervaliden in Leerdam is voor een aantal inwoners een verbeterpunt.

Opmerkingen over 'wonen'

- Betaalbare (nieuwbouw) woningen voor jongeren, starters en senioren is een veelbesproken thema.
- Enerzijds gaan veel opmerkingen over het bouwen van meer woningen, met name voor starters en ouderen. Anderzijds gaan veel opmerkingen over het niet moeten volbouwen, omdat het landelijke karakter daaraan te niet gedaan wordt. De balans tussen bouwen en groen moet gewaarborgd worden.
- Bouwen binnen de bebouwde kom en het met rust laten van de buitengebieden wordt veelvuldig genoemd.
- Gewaarschuwd wordt om niet vol te bouwen, zonder de infrastructuur aan te pakken.

Opmerkingen over 'voorzieningen'

- Een aantal voorzieningen wordt veel genoemd als gemist door inwoners, met name in de kleine kernen:
  - Speelvoorzieningen voor kinderen, bijvoorbeeld groen/speeltuinen/natuurspeeltuinen
  - Losloopgebieden voor honden
  - Kinderopvang en scholen (met name in Hoef en Haag)
  - Meer (essentiële) winkels in de bepaalde kernen (zoals in Leerbroek en Hagestein)
  - Voorzieningen voor jongeren, zoals voetbalveldjes of buurthuizen
- Ook wordt meermaals benoemd dat inwoners geen bedrijventerreinen rondom Hagestein meer willen.

MARKTSESSIES

De gemeente stond in oktober en november op meerdere (mini-) markten in Vijfheerenlanden. De marktssessies hadden als doel om inwoners te informeren over de enquête en hen aan te moedigen deze in te vullen. We gingen actief de dorpen in om de inwoners op te zoeken. We deelden ansichtkaarten uit, waarop stond hoe inwoners de enquête online konden invullen. Ook hadden we een foamboard staan met de infographic, koffie- en thee en een vlag van Vijfheerenlanden om onze zichtbaarheid te vergroten.

Op de eerste marktstag (in Vianen, Hagestein, Hei- en Boeicop) kregen de inwoners de gelegenheid om de enquête ter plekke online op de tablet in te vullen. De enquête bleek hier echter te lang voor. De meeste bezoekers komen gericht naar de markt om hun

wekelijkse boodschappen te doen. Zij hebben geen tijd om lang te blijven staan en de enquête ter plekke in de vullen.

Daarnaast waren er papieren versies van de enquête aanwezig. Deze konden ter plekke ingevuld worden, of meegenomen naar huis met een envelop en antwoordnummer. Op deze manier gaven we inwoners die minder digitaal vaardig zijn ook de mogelijkheid om te participeren.

Programma

Woensdag 27 oktober:

- Weekmarkt Vianen (10:00-16:00)
- Minimarkt Hagestein (10:30-13:00)
- Minimarkt Hei- en Boeicop (14:00-15:30)

Zaterdag 30 oktober

- Minimarkt Ameide (9:00-10:30)
- Minimarkt Meerkerk (11:00-12:30)
- Minimarkt Leerdam (13:30-15:30)

Vrijdag 12 november

- Minimarkt Lexmond (9:00-12:00)
- Minimarkt Hoef en Haag (16:00-18:00)

Zaterdag 13 november

- Minimarkt Leerbroek (13:00-14:30)
- Minimarkt Nieuwland (15:00-17:00)

Ervaringen

De reacties op onze aanwezigheid van marktbezoekers verschilden, ook tussen de markten onderling. Onderstaand een korte beschrijving van de ervaringen op de verschillende markten.

Op de weekmarkt in *Vianen* stonden we een volledige dag met een koffiebar en barista. Dit zorgde ervoor dat we opvielen. De meeste marktbezoekers namen de tijd om ons verhaal aan te horen en reageerden enthousiast op het invullen van de enquête. Onder het genot van een kopje goede koffie of luxe thee, voerden we het gesprek met de inwoners over de thema's uit de omgevingsvisie. Een aantal inwoners uitte hun kritiek op de gemeente. Bijvoorbeeld over de drukte in de Voorstraat of de fusie van Vijfheerenlanden en het toekomstig verdwijnen van het gemeentehuis in Vianen. Daarbij is de bereikbaarheid van het gemeentehuis in Leerdam een aandachtspunt.

In *Hagestein* reageerden bijna alle marktbezoekers positief. De inwoners van Hagestein zijn over het algemeen actief betrokken bij hun dorp. De meeste inwoners gaven aan de enquête thuis in te vullen, omdat zij het belangrijk vinden om mee te denken en hun kritiek ofwel tevredenheid uit te drukken.

Daarentegen was in *Hei- en Boeicop* een ander geluid te horen. Veel mensen weigerden de enquête in te vullen, omdat zij ontevreden waren over de manier waarop bepaalde zaken verliepen. Aspecten die o.a. genoemd werden:

- Voorzieningen: er zijn vrijwel geen voorzieningen meer;
- Criminaliteit: veel drugsgebruik, gevoel van onveiligheid;

- Mobiliteit: fietspaden zijn gevaarlijk, auto's rijden te hard;
- Identiteit: er zijn veel nieuwkomers. De gezelligheid is verdwenen en men kijkt niet meer naar elkaar om.

Inwoners voelen zich niet gehoord en hebben geen vertrouwen meer in de gemeente. Opvallend was dat er de afgelopen tijd vaker mensen met enquêtes en promotie hadden gestaan (van bijvoorbeeld het CDA), waardoor men geen zin had in 'weer een enquête'.

Ook op de markten *Ameide*, *Meerkerk* en *Leerdam* waren de reacties wisselend. Het was een koude regenachtige dag. Het slechte weer droeg eraan bij dat marktbezoekers snel de markt open afliepen om de boodschappen te doen. Daarnaast kwamen veel passanten in Leerdam niet uit Vijfheerenlanden, maar waren enkel op bezoek.

In *Lexmond* was het ook een koude mistige ochtend. Daardoor namen marktbezoekers niet snel de tijd voor een uitgebreid praatje. Wel werden wat kritische noten geuit over de plannen voor windmolens in de buurt van een Natura 2000 gebied.

Hoef en Haag is een gloednieuw dorp, dat nog volop in ontwikkeling is. Dit merkte je ook aan het type inwoners: veelal jonge gezinnen met kleine kinderen en honden. Hier waren de meeste inwoners vriendelijk en positief. Een bewoner die in de eerste bouwphase in Hoef en Haag is komen wonen, klaagde over dat het 'nog steeds' een bouwput is en dat inmiddels alweer veel buurtgenoten (uit fase 1) verhuisd zijn. Ook gaf iemand aan weinig saamhorigheid te voelen, omdat de meeste inwoners kleine kinderen hebben en fulltime werken. Echter was dit niet onze eigen empirische waarneming. De markt diende als samenkomstplaats, waar veel inwoners een praatje met elkaar maakten. Het voelde daardoor aan als een 'ons-kent-ons' dorp.

In *Leerbroek* waren de herbestemming van het oude schoolgebouw en de plek van de nieuwe school onderwerpen van gesprek. Daarnaast het gebrek aan seniorenwoningen. Ook gaven inwoners aan dat de gemeente wel vaak de mening vraagt van de inwoners, maar dat ze er nooit iets van terugzien of -horen. Ook de fusie met Vianen tot Vijfheerenlanden en dat ze nu bij provincie Utrecht horen doet hier nog steeds zeer.

Ten slotte leek iedereen in *Nieuwland* haast te hebben. Ze lieten zich wel een kaartje in de hand drukken en gaven aan nog wel te kijken of ze de enquête zouden invullen. Ook hier gaven meerdere inwoners aan teleurgesteld te zijn. Zo wilde een oudere vrouw geen enquête invullen, omdat ze erg teleurgesteld was dat Nieuwland bij de fusie ook provincie Utrecht is geworden. Alles duurt nu veel langer, is haar ervaring. Zij heeft in april 2021 een hulpvraag gedaan voor ondersteuning, maar heeft op 24 november 2021 pas een afspraak gekregen.

SCHOOLSESSIES

Jongeren zijn de toekomst van Vijfheerenlanden. Daarom is het belangrijk om te weten hoe zij hun toekomst in Vijfheerenlanden zien en wat zij als kernwaarden zien van hun gemeenschap. Deze groep is lastig te bereiken met een online enquête. Daarom zocht de gemeente de jongeren op in de schoolbanken.

Op 29 november en 9 december gaf de gemeente een aantal lessen op twee middelbare scholen om de mening van jongeren op te halen over bepaalde thema's van de omgevingsvisie. In totaal spraken wij met 73 jongeren. Op 29 november spraken wij met drie klassen (vmbo 4, havo 4 en vwo 5) op Het Heerenlanden. Op 9 december gaven wij twee lessen voor vmbo-k leerlingen op De Joost. Beide scholen zijn gevestigd in Leerdam.

Op De Joost kwamen bijna alle leerlingen uit Leerdam. Ook op Het Heerenlanden kwam het merendeel uit Leerdam. Een aantal leerlingen kwam uit andere dorpen binnen Vijfheerenlanden, zoals Nieuwland, Meerkerk, Schoonrewoerd en Leerbroek. Ook kwam een aantal leerlingen uit dorpen buiten Vijfheerenlanden. We vroegen de leerlingen die niet uit Vijfheerenlanden kwamen om de vragen te beantwoorden vanuit het perspectief van Leerdam. Zij kennen Leerdam namelijk goed, omdat zij hier bijna elke dag naartoe reizen voor school.

Opzet

De opzet was bij iedere les hetzelfde. We begonnen met een kennismaking en uitleg over de aanleiding van ons bezoek. We gaven een korte presentatie over wat een gemeente doet en wat de Omgevingswet en omgevingsvisie inhouden. Deze presentatie pasten we aan op het niveau van de leerlingen. Vervolgens stelden we de leerlingen een aantal vragen via Mentimeter. Deze vragen waren voor alle leerlingen gelijk.

Uitkomsten

Onderstaand een aantal van de meest relevante uitkomsten uit alle schoolsessies:

- De haven en glasstad werden het meest genoemd als 'typisch' Leerdams. Ook werden agrarische kenmerken, zoals (oude) boerderijen, koeien en weilanden veel genoemd als kenmerkend voor Vijfheerenlanden.
- Veel jongeren noemen het 'ons-kent-ons' vervelend, of zelfs een reden om niet meer in Vijfheerenlanden te blijven wonen. Hoewel dit vaak als plezierig ervaren wordt door de oudere generatie, vinden de leerlingen het juist hinderlijk dat je op straat altijd wel iemand tegen komt die je kent. Daarnaast, als er iets gebeurt, weet direct de hele buurt het. De jongeren vinden dat mensen te veel met hun mede dorps-of wijkbewoners bezig zijn.
- Er is niet genoeg te doen voor jongeren. Zij missen faciliteiten zoals (kleding)winkels, fastfood ketens, sportscholen/-verenigingen en een bioscoop.
- Vrijwel alle leerlingen gaven aan een plek te willen waar zij naartoe kunnen om met hun vrienden te zijn, zoals een buurthuis. Nu hangen zij vaak op straat en worden zij overal (lees, de informele hangplekken) weggestuurd. Mensen klagen snel over de overlast die de jongeren veroorzaken en dat vinden zij niet altijd terecht.

- Bijna alle leerlingen verkiezen ‘meer groen’ boven ‘meer parkeerplaatsen’. Behalve de jongensklas op De Joost. Zij kozen vrijwel allemaal voor meer parkeerplaatsen.
- Op beide scholen kiezen de leerlingen voor de bus en de auto boven de fiets. Het concept van deelauto’s spreekt hen niet aan. Met name het probleem van beschikbaarheid als je de auto nodig hebt, werd daarbij als reden genoemd.
- De meerderheid gaf aan meer ruimte te willen om te kunnen wonen. Echter, de jongensklas op De Joost gaf vrijwel unaniem aan meer ruimte te willen voor werkgelegenheid.
- De meeste leerlingen in de jongensklas op De Joost willen niet dat er meer de hoogte in gebouwd wordt, omdat flatgebouwen niet passen bij het karakter van hun woonplaats. De dominante mening van de meisjesklas op De Joost was echter het tegenovergestelde. Daar gaven alle meiden aan dat het beter is om de hoogte in te bouwen, als er daardoor meer ruimte over blijft voor groen en voorzieningen. Wel gaven zij aan liever niet zelf in een flat te wonen. Op Het Heerenland waren de meningen hierover verdeeld.
- Op De Joost bleek de verdeeldheid uit de variabele ‘geslacht’ te komen. De meiden wilden liever geen auto’s in het centrum, omdat dit kan leiden tot gevaarlijke situaties. De jongens wilden wel auto’s in het centrum, omdat het onhandig is als je niet alles met de auto kunt bereiken.
- De mening over het plaatsen van een windmolen in de buurt is verdeeld. Enerzijds zien zij de noodzaak voor de energietransitie in, anderzijds willen zij liever geen windmolen in de achtertuin.
- Vrijwel alle leerlingen gaven aan geen gebruik te maken van beweegparcoursen/fitnessapparaten buiten. Ze voelen zich bekeken, omdat ‘niemand anders het doet’.

PARTICIPATIEBIJEENKOMST STAKEHOLDERS

Op 22 februari 2022 heeft er een (digitale) bijeenkomst plaatsgevonden met vertegenwoordigers van ondernemersverenigingen en maatschappelijke organisaties in Vijfheerenlanden. Tijdens de bijeenkomst werd ingegaan op de ambities voor Vijfheerenlanden die in de omgevingsvisie opgenomen worden:

- Aantrekkelijk en groen;
- Vitaal en krachtig;
- Duurzaam en klimaatbestendig;
- Gezond en veilig.

In twee groepen werd gepraat over trends en ontwikkelingen die op Vijfheerenlanden af komen. Het complete verslag van deze bijeenkomst is opgenomen als bijlage. Onderstaand de samenvatting van de besproken onderwerpen.

De krapte op de woningmarkt en de krapte op de arbeidsmarkt versterken elkaar.

Woningen zijn nodig voor zowel arbeidsmigranten, als voor de eigen inwoners van Vijfheerenlanden. In alle kleinere kernen moet organische groei mogelijk gemaakt worden. Gepleit wordt voor flexibele woningbouw en nieuwe woonvormen (bijvoorbeeld Tiny houses).

Binnensteden veranderen, ga daar zorgvuldig mee om.

Het streven is een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving. Houdt alle kernen leefbaar. Houd ook het verenigingsleven en de winkels overeind.

Leg de focus niet alleen op intensivering van bedrijventerreinen maar ook op uitbreiding; ook in het buitengebied.

Zet leegkomende agrarische bebouwing in voor passende bedrijvigheid. Ook in de dorpen moet voldoende groeiruimte voor bedrijvigheid zijn, zodat bedrijven kunnen meegroeien met de bevolkingsgroei.

Verduurzaming/energietransitie van bedrijventerreinen is belangrijk.

Een punt van zorg is de infrastructuur in combinatie met de woningbouw en nieuwe werklocaties. Aandacht voor balans tussen wonen en parkeren. Werk dichtbij betekent minder mobiliteit. Inwoners kunnen vaker fietsend of lopend.

Er moet goed worden nagedacht over variatie.

Welke functie wordt op welke plek vervuld? Er moet er een aantrekkelijk vestigingsbeleid worden gevoerd. Ondernemen moet in balans zijn met wonen, werken, mobiliteit.

Gemeente moet in overleg gaan met inwoners en ondernemers (dorpsraden, -initiatieven ondernemersverenigingen etc.).

Dit wordt momenteel gemist. Betrek ondernemers en bewoners bij gebiedsprofielen. Wees als gemeente duidelijk en eerlijk over wat wel en niet kan.

Aandacht voor openbaar vervoer, trein en bus.

Zet als gemeente in op een goed en fijnmazig openbaar vervoer, elektrisch rijden en deelauto's. Zoek naar alternatieve vormen voor mobiliteit. Neem dit mee in de omgevingsvisie.

Aandacht voor duurzaamheid, wind- en zonne-energie.

Benut eerst de daken voor zonnepanelen. Hier is nog genoeg ruimte voor op de bedrijventerreinen. Denk ook aan kleine groene molentjes. Neem in nieuwe vergunningen op dat dakconstructie geschikt moet zijn voor zonnepanelen en/of ondersteun dit via subsidie. In ons unieke landschap liever geen windturbines.

Maak economische afwegingen op het niveau van Vijfheerenlanden, niet op dorp- of wijkniveau.

Door teveel uit te werken op het niveau van dorp of wijk bestaat het risico van ongelijkheid. Wat wordt verstaan onder duurzame, extensieve en kringloop landbouw? Voorgestelde nieuwe verdienmodellen zijn niet nieuw, zoals agrarisch natuurbeheer en landschapsonderhoud. De opbrengsten hiervan zijn echter nihil. Hoe houden we dan de bedrijfsvoering gezond? Welke rol kan de gemeente hierin spelen?

Het kleiner worden van het achterland als aandachtspunt.

Indien door woningbouw de dorpen en steden in omvang toenemen, wordt het achterland kleiner. Dit heeft ook gevolgen voor de waterhuishouding. In relatie tot de energietransitie is aandacht nodig voor de capaciteit van het elektriciteitsnet. Welke rol kan de gemeente hierin spelen?

Het is van belang om goed na te denken over waar je bepaalde functies neerlegt. Bij inbreidingslocaties moet voldoende ruimte zijn voor wateropvang. Naast aandacht voor voldoende water(opvang) moet ook aandacht zijn voor voldoende groen. Niet overal kan het water voldoende afgevoerd worden.

5. TOT SLOT

De omgevingsvisie gaat over alles wat er zich in de fysieke leefomgeving afspeelt. De betrokkenheid van inwoners is essentieel, omdat het effect heeft op de directe leefomgeving. Meer dan duizend inwoners in Vijfheerenlanden hebben de enquête ingevuld. Dit laat zien dat Vijfheerenlanden een gemeente is met veel betrokken inwoners. De thema's 'identiteit', 'wonen', 'voorzieningen', 'werken', 'mobiliteit', 'groen en landschap' en 'toerisme' leven bij hen. De gemeente hecht waarde aan het betrekken van jongeren bij de omgevingsvisie. Met het bezoek aan twee middelbare scholen, waarbij er met ruim 70 leerlingen is gesproken, is dit gelukt.

Het participatietraject richtte zich op de verschillende dorpen en wijken binnen de gemeente Vijfheerenlanden. Inwoners voelen zich namelijk sterker verbonden met hun dorp en wijk, dan met de gemeente Vijfheerenlanden. Daarnaast heeft elk dorp en elke wijk een eigen identiteit. Om beter aan te sluiten bij wat er speelt in de verschillende wijken en dorpen, zijn de dorps- en wijkraden betrokken bij het participatietraject en bij het opstellen van de enquête. Daarnaast zijn zij op de hoogte gehouden gedurende het traject.

De resultaten uit de participatieactiviteiten geven een waardevol beeld van wat er leeft bij de verschillende gemeenschappen en wat men belangrijk vindt voor de toekomst van de fysieke ruimte. Hiermee is inzicht verkregen in wat er behouden, versterkt en beheerd moet worden. De uitkomsten van dit traject worden meegenomen bij het opstellen van de omgevingsvisie van Vijfheerenlanden. Op deze wijze sluit de koers, die de gemeente uitzet, aan op wat inwoners willen voor de toekomst van hun dorp of wijk in Vijfheerenlanden. Daarnaast worden de uitkomsten gebruikt voor het geven van een verdere invulling aan het beleid op de thema's mobiliteit, wonen en werken.

BIJLAGE I - REACTIES PARTICIPATIEPLATFORM NATUURLIJK VIJFHEERENLANDEN

Onderwerp: meer woningen in Ameide.

Reactie bewoner: er moet beperkt gebouwd worden, voor de genoemde doelgroep. Geen grote woonwijken tegen het dorp aanzetten.

Onderwerp: verkeersveiligheid in Hagestein

Reactie bewoner: de Biezenweg is vrij smal en is nu afdoende om twee auto's elkaar te kunnen laten passeren. Ik weet niet of hier dan ook nog een voetpad, die breed genoeg is, bij kan.

Kijkende naar de Dorpsstraat, dan is deze bijvoorbeeld niet afdoende voor de inwoners met een rollator. Voor wandelen en rustig fietsen wordt nu vaak de Achterweg gebruikt.

Reactie bewoner: tracht maatregelen te treffen die afdoende zijn om snelheid terug te brengen tot 30 km. Voorrang voor voetgangers en fietsers.

Onderwerp: verkeersveiligheid Hei- en Boeicop

Reactie bewoner: Overboeicop is de hoofdweg naar het dorp. Daar is belijning heel erg nodig. Ik denk aan fietsstroken. Deze weg is erg gevaarlijk voor voetgangers en fietsers.

Reactie bewoner: het is een hele drukke weg met veel groot landbouwverkeer, vrachtwagens en helaas ook auto's die te hard rijden. Er fietsen ook veel kleine kinderen die de weg met dit verkeer moeten delen. Mensen moeten ook op de weg lopen. Je houdt je hart vast af en toe.

Reactie bewoner: het beperken van de hoeveelheid verkeer zou ook een goed idee zijn; alleen toegankelijk voor lokaal verkeer.

Onderwerp: verkeersveiligheid Hoef en Haag

Reactie bewoner: allebei volmondig ja! Ik voel me zeker onveilig op straat in Hoef en Haag. Auto's rijden zo hard en roekeloos dat ik mijn kind, die net bezig is met lopen, eerst in een tuigje hijs voordat we de straat op gaan. Het verbaast me ook dat er nog geen auto tegen een gevel van één van de hoekhuizen is gereden. Doordat er zo hard gereden wordt, wordt de hoek afgesneden.

Onderwerp: verkeersveiligheid Leerdam Noord

Reactie bewoner: meer gerichte verkeerscontroles door politie op snelheid en geluidsoverlast voertuigen op de Schaikseweg en Parallelweg.

Reactie bewoner: sluipverkeer door de woonwijk Noord

Onderwerp: voorzieningen Leerdam Noord

Reactie bewoner: upgrade het winkelcentrum Leerdam Noord door meer ingerichte plekken voor bijvoorbeeld marktkramen, zoals bakkerij Het Stoepje. Onderzoek het winkelaanbod voor de inwoners in Noord.

Onderwerp: behoud landschap

Reactie bewoner: Zijderveld heeft recentelijk een nieuwbouwwijk gekregen. Jammer dat de prijzen zo hoog waren dat de lokale bevolking hier bijna niet van heeft kunnen profiteren. Rek de groene grens wat op zodat het dorp verder kan groeien. Nu moeten koppels, die gaan trouwen, nog steeds buiten het dorp gaan wonen. Denk aan de weide achter De Krooshof, waar een nieuwe wijk gebouwd kan worden. Belangrijk is dat daar betaalbare koop- en huurwoningen komen te staan, zodat familie in het dorp kan blijven wonen.

Reactie inwoners: betaalbaarheid van woningen wordt vooral bepaald door vraag en aanbod. Er is meer aanbod nodig voor betaalbare woningen. Daarnaast zijn de prijzen in de huizenmarkt hoog, omdat de rente erg laag is. Voor starters zullen we in Vijfheerenlanden echt op korte termijn duurzame realistische woningen moeten creëren.

BIJLAGE II: VERSLAG PARTICIPATIE STAKEHOLDERS.

Datum: dinsdag 22 februari (19.30u-21.00u)

Aanwezigen: vertegenwoordigers van de volgende ondernemersverenigingen en maatschappelijke organisaties:

- VVE de Bull Lexmond
- Leerdamse Ondernemers Vereniging, stadshart
- Stadmanager Leerdam
- LOV Lexmon
- OV Leerdam West
- Koninklijke horeca Nederland
- Fien Wonen
- Waterschap Rivierenland
- Nederlandse Fruitteelt Organisatie
- Stichting Blauwzwaam

Daarnaast waren er een aantal ondernemers aanwezig.

Het programma voor de avond was als volgt:

1. Opening en welkom door wethouder ruimtelijke ontwikkeling Huib Zevenhuizen.
2. Toelichting op de Omgevingswet en de omgevingsvisie Vijfheerenlanden door Monique Ramaekers, projectleider omgevingsvisie gemeente.
3. Toelichting op het gesprek met aanwezigen over de omgevingsvisie Vijfheerenlanden door Judith Pronk, projectleider omgevingsvisie BugelHajema

In de omgevingsvisie hebben we de volgende ambities voor Vijfheerenlanden:

1. Aantrekkelijk en groen
2. Vitaal en krachtig
3. Duurzaam en klimaatbestendig
4. Gezond en veilig

De komende tijd gaan we deze ambities uitwerken. We gaan uiteen in twee groepen om met elkaar te praten over de vragen:

- Welke trends en ontwikkelingen ziet u op Vijfheerenlanden af komen? Waar loopt u tegen aan?
- Welke claims leggen die trends en ontwikkelingen op de huidige inrichting van de ruimte?
- Wat is de oplossing/aanpak/wens/doel?
- Wat zou uw eigen rol in de aanpak of bij het realiseren van ambities kunnen zijn? Wat zou de rol van de gemeente kunnen zijn?

De aanwezigen gaven hierop hun visie.

GESPREKSVERSLAG GROEP 1

Ronde 1

De vraag wordt gesteld of de aanwezigen zich herkennen in de trends en ontwikkelingen? Wat speelt er en wat betekent dat voor de inrichting van de ruimte?

- Er is krapte op de arbeidsmarkt. Er worden arbeidsmigranten aangetrokken. Dat zal toenemen in de toekomst, maar er is ook krapte op de woningmarkt. Woningen zijn nodig voor zowel arbeidsmigranten als voor de eigen inwoners van Vijfheerenlanden. Er is ook verdringing door opkoop van woningen door bedrijven.

Uitbreiding van bedrijventerreinen

- Hier is vraag naar. Er wordt gepleit voor ruimte voor uitbreiding van bedrijven in het buitengebied. Maar kijken we dan naar nieuwe terreinen of het beter gebruiken van bestaande terreinen?
- In omgevingsvisies van andere gemeenten is er volledige focus op intensivering van bedrijventerreinen zonder ruimte om uit te breiden op huidige locaties. Deze bedrijven moeten dan verhuizen naar bedrijventerreinen. De voorkeur wordt uitgesproken voor uitbreiding op huidige locaties, ook in het buitengebied.

Uitbreiding dorpen en wijken

- In verzorgingsdorpen moet voldoende groeirimte zijn voor bedrijvigheid. Bedrijven moeten kunnen meegroeien met de bevolkingsgroei. Er is dan een beter evenwicht.
- We hebben een prachtig landschap. Het is dus altijd een afweging waar uitbreiding mogelijk is? Groen is een belangrijke factor voor toerisme. Dus zoek naar balans. Maar ook mobiliteit in het centrum van Leerdam is een issue (onderdeel van Centrumvisie Leerdam). Er zijn 90 woningen gebouwd in korte tijd in centrum Leerdam. Ga zorgvuldig om met de komst van arbeidsmigranten, die niets besteden bij winkels. Het streven is een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving).

Verduurzaming bedrijventerreinen

- Verduurzaming/energietransitie van bedrijventerreinen wordt benoemd als belangrijk.

Infrastructuur en woningbouw

- Een punt van zorg is de infrastructuur in combinatie met de woningbouw: het vastlopen van verkeersstromen. Uitbreidingen woningbouw en bedrijventerreinen, moeten gelijk opgaan. Temporiseer en investeer hierop. Broekgraaf Noord is een mooi voorbeeld van duurzame woningbouw.
- Aandacht voor balans tussen wonen en parkeren. Voorkom wat in Leerdam is gebeurd.

Trends woningmarkt dit gebied

- Woningbouw in kleine kernen is een punt van zorg, want daar worden geen woningen gebouwd. Houd alle kernen leefbaar. Houd ook het verenigingsleven en de winkels overeind.
- Een trend die gaande is, is dat de Randstedelingen hierheen komen. Zij hebben een overwaarde van hun woning en kunnen meer bieden dan de mensen hier. Arbeidsmigranten vragen ook ruimte.
- Een andere trend is dat gezinnen kleiner worden. Dit vraagt om meer woningen.
- Bekijk per kern woningbouw in relatie tot winkels of verenigingsleven. In Meerkerk is woningbouw voor draagvlak van de winkels nodig. In Nieuwland is bijvoorbeeld woningbouw nodig voor het verenigingsleven.
- Maak in alle kleinere kernen organische groei mogelijk. Pleit voor flexibele woningbouw voor arbeidsmigranten en starters. Houd daarmee rekening in de visie. Pak woningbouw op een slimme manier aan.

- Er is veel aandacht voor starters. Er wordt ook aandacht gevraagd voor dorpsinitiatieven. Let op de ontsluiting van de kleine kernen. Werk samen met dorpsraden. Dit zijn verstandige mensen met kennis en kunde.
- Het gevoel heerst nu dat de gemeente haar eigen gang gaat. Wonen, werken en ontsluiting is belangrijk. Houd in kleinere kernen ook werkgelegenheid in de gaten. Met name in de voorzieningendorpen. Werk dichtbij betekent minder mobiliteit, doordat inwoners meer fietsen of lopen. Bevorder het gebruik van de fiets van en naar je werk. Zorg voor voldoende woningbouw.

Variatie

- Er moet goed worden nagedacht over variatie. Welke functie vervult welke plek? Er moeten voldoende maatschappelijke voorzieningen zijn.

Betrekken ondernemers

- Verder moet er een aantrekkelijk vestigingsbeleid worden gevoerd. Betrek de ondernemers bij de plannen. Geen eenzijdige herinrichting van vastgoed. Verduurzaming van binnensteden is een trend die op ons af komt. Je kunt ondernemers stimuleren door subsidie. Zeker nu na de crisis. Plannen moeten helder, betaalbaar en uitvoerbaar zijn. Betrek ondernemers en inwoners bij gebiedsprofielen.

De hybride leefstijl trend

- Verwerk de hybride leefstijl (o.a. 24 uren economie) trend in beleid. Dit is van belang voor de kernen en de ontwikkeling daarbinnen.

Ondernemen

- Terrassen horen in een gastvrije binnenstad. Zorg voor slimme logistiek en bevoorrading. Ondernemen heeft invloed op leefomgeving (denk bijvoorbeeld aan de milieuaspecten). Er moet meer aandacht komen voor ondernemen: ondernemen in balans met wonen, werken, mobiliteit.
- Ruimte voor ondernemers is van belang
- Supermarkten en winkels uit alle delen van de gemeenten bijeenbrengen bevordert de discussie en de samenwerking. Samen staan we sterker. Belangrijk om begrip hebben voor elkaars situaties.

Doorstroom

- Overstroom vanuit regio (vanuit regio Utrecht/Nieuwegein) geeft extra druk op sociale huurwoningmarkt. Er komen veel meer reacties dan voorheen op een woning. Vooral op starterswoningen (180 vs 20 reacties). Zaak is om meer doorstroming te krijgen op de woningmarkt. Die doorstroming komt nog niet op gang. Belangrijk om vooral de 'empty nesters' en de één- en tweepersoonshuishoudens te laten doorstromen naar kleinere woningen. De gemeente heeft hier ook een signalerende functie. Zeker op de koopwoningmarkt. Fien kiest zelf voor de persoonlijke benadering van huurders en wil angsten bij hen wegnemen. Waar mogelijk creëren zij plekken voor starters.
- De vraag wordt gesteld of eigen inwoners voorrang kunnen krijgen bij de verdeling van woningen. Geantwoord is dat dit wettelijk niet mogelijk is.

Ronde 2

In de tweede ronde bespraken we wat we willen verbeteren, versterken en ontwikkelen. En welke rol inwoners, ondernemers en gemeente daarin hebben.

- Gemeente moet in overleg gaan met inwoners en ondernemers (dorpsraden, -initiatieven ondernemersverenigingen etc.). Overleg wordt momenteel enorm gemist. Als er wel overleg is, dan wordt er niet geluisterd. Wees als gemeente duidelijk en eerlijk over wel en niet kan.

- Bedenk alternatieve vormen van woningen (tiny houses) flexibeler bouwen, andere manier van wonen, aanpasbaar bouwen, etc. Soms zijn initiatieven, die maar een paar jaar blijven staan, ook al een oplossing voor de woningdruk.
- Doorstroming is inderdaad gewenst. Benut ook de nu vrijkomende gemeentehuizen, denk hierbij aan starters en arbeidsmigranten. In het verleden was er bij nieuwbouw geweldige doorstroming in de dorpen van Zederik. Vergelijk ook gemeente West-Betuwe (koop en huur). Corporaties mogen passend toewijzen. Benut dat ook voor dit doel. Er is nu een hoge druk vanuit de Randstedelingen. Dit vraagt om woningbouwplannen sneller te ontwikkelen.
- Er wordt gepleit voor 'afspraken tussen gemeente en ontwikkelaars' om lokale inwoners voorrang te geven. Als voorbeeld wordt West-Betuwe genoemd, waar dat wordt toegepast.

Ronde 3

In de derde ronde bespreken we mobiliteit, infrastructuur, sluisverkeer en de ontsluiting van kleine kernen. Wat zouden we hier aan kunnen doen?

- Het openbaar vervoer is nog niet benoemd. Meer aandacht voor openbaar vervoer, trein en bus. Er is veel afgeschaald. Leerdam slibt nu dicht. Buurtbusjes zijn eigenlijk geen zaak voor vrijwilligers. De overheid moet dat steviger oppakken. Rol voor overheid: actie!
- Ook/vooral een rol voor andere partijen, zoals Prorail en de Provincie.
- Zet als gemeente in op een goed en fijnmazig openbaar vervoer, elektrisch rijden en deelauto's. Zoek naar alternatieven en neem dit mee in de omgevingsvisie.

Ronde 4

In de vierde ronde praten we over ruimte voor ondernemers. Uitbreiden huidige locatie (ook buiten de kernen), ondernemen op een goede plek t.o.v. het openbaar vervoer, aantrekkelijk vestigingsbeleid en groei bedrijvigheid met groei dorp. Wat zouden we kunnen doen?

De angst leeft bij bedrijven dat het buitengebied op slot moet. We hebben een mooi buitengebied. Leegkomende agrarische bebouwing kunnen we inzetten voor passende bedrijvigheid. Na vestiging en groei vanuit het verleden, is het niet eerlijk om verhuizing op te leggen. Onder voorwaarden moet uitbreiden mogelijk blijven. Het buitengebied moet vitaal blijven. Bedrijven dragen in grote mate bij aan de Nederlandse economie. Toerisme is kleiner dan bedrijvigheid in onze gemeente.

Kortom, belangrijk om te kijken naar passende bedrijvigheid in het buitengebied. Bijvoorbeeld loonbedrijven die in het buitengebied werken. Denk aan hoveniers en kleine aannemers.

Benoemde gemiste onderwerpen

Aandacht voor duurzaamheid, wind- en zonne-energie.

- Discussie over zonneparken/zonnevelden in het buitengebied: eerst de daken benutten.
- Hier is nog veel ruimte voor op de bedrijventerreinen. Denk ook aan kleine groene molentjes.
- In nieuwe vergunningen opnemen dat de dakconstructie geschikt moet zijn voor zonnepanelen en/of via subsidie ondersteunen
- In unieke landschap geen windturbines
- Aandacht voor recyclen van zonnepanelen en batterijen van elektrische auto's; dus geen subsidie voor aanleg, maar voor verwijdering.
- Is het beperken van afvalstromen en circulariteit ook iets dat speelt bij ondernemers? Aannemers kijken al naar te recyclen materialen, niet vanuit subsidie, maar om er lang gebruik van te maken.

GESPREKSVERSLAG GROEP 2

- Er wordt aandacht gevraagd voor betaalbare woningen voor jongeren.
- Ook vraagt iemand hoe we als gemeenschap het beste invulling kunnen geven aan de verduurzaming van onze woning- en bedrijfspanden. Uitgelegd is dat de gemeente bezig is met het opstellen van een transitievisie warmte, waarin wijkplannen worden opgesteld. Daarin wordt per wijk beschreven wat de beste aanpak hiervoor is.
- De trend van circulaire economie en vergroening van bedrijventerreinen wordt herkend. De Provincie Utrecht heeft hier subsidies voor. Een aanwezige benoemt een knelpunt in de verschuiving naar de Provincie Utrecht van een deel van Vijfheerenlanden. In de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden hebben we daardoor nu te maken met twee provincies: Zuid-Holland en Utrecht. Hoe gaan we hier mee om? Ook in het RMA (Regionale Maatschappelijke Agenda AV) wordt dit ervaren. Voor de provincie Utrecht is deze samenwerking ook nieuw. Het zoeken van regionale samenwerking is van groot belang.
- Daarnaast is integraliteit binnen de diverse thema's een uitdaging, een gezamenlijke ambitie is daarbij van belang.
- Er wordt gepleit voor economische afwegingen op de schaal van Vijfheerenlanden en niet per dorp of kern. Door teveel uit te werken op het dorp- of wijkniveau bestaat het risico van ongelijkheid.
- Er wordt een pleidooi gehouden voor de agrarische sector. Een aanwezige vraagt om ook in de toekomst het huidige bestemmingsplan als uitgangspunt te nemen. Hij stelt de vraag wat we verstaan onder 'duurzame en kringloop landbouw'. Wat is daar anders aan t.o.v. wat we altijd al doen? Uitgelegd is dat de grond onze basis is. Daarop groeien de gewassen, zoals gras en maïs. Deze gewassen worden als veevoer gebruikt voor onze dieren. Onze dieren (de veestapel) produceert daarvan in hoofdzaak melk, vlees en mest als restproduct. Deze mest wordt in onze grondgebonden veehouderij weer als meststof, dus voeding voor de plant, gebruikt. We gebruiken dus veel restproducten die anders op een grote afvalberg terecht zouden komen. Als dat geen kringloop is wat dan wel?
- De voorgestelde nieuwe verdienmodellen, zoals agrarisch natuurbeheer en landschapsonderhoud, zijn niet nieuw. Het landschap zoals het nu is, is door boerenhanden ontstaan. De opbrengsten hiervan zijn echter nihil.
- Duurzame energieopwekking doen we ook al jaren (zie de bijna 3000 zonnepanelen op de daken).
- Wat verstaan we onder extensieve landbouw? Is dat minder dieren of meer grond? In beide gevallen vermindert de opbrengst. Hoe houden we dan de bedrijfsvoering gezond?
- Veenweidestrategie als provinciaal project vindt zowel plaats in provincie Utrechts als Zuid-Holland. Ook hier is samenwerking tussen de provincies van belang. Mede omdat stakeholders als Waterschap Rivierenland, LTO en Oasen en andere stakeholders in beide regio's opereren.

Er wordt nadrukkelijk gewezen op dat beproefde landbouwmethoden niet zo maar over boord gegooid moeten worden, zonder dat er een gegarandeerd toekomstperspectief tegenover staat.

Welke rol kan de gemeente hierin spelen?

Wat zijn de gevolgen voor een gezonde bedrijfsvoering voor agrarische bedrijven binnen de gemeente?

- Er wordt gevraagd om ook in de toekomst het huidige bestemmingsplan als uitgangspunt te nemen.

- Daarnaast is een aandachtspunt dat het achterland kleiner wordt als door woningbouw de dorpen en stadjes in omvang toenemen. Dit heeft ook gevolgen voor de waterhuishouding.
- In relatie tot de energietransitie wordt aandacht gevraagd voor de capaciteit van het elektriciteitsnet. Doordat bedrijven in de buurt al zonnepanelen hebben is er nu al een beperking voor de aanleg van nieuwe zonnepanelen. Welke rol kan de gemeente hierin spelen?
- Het is van belang om goed na te denken over waar je bepaalde functies neerlegt. Bij inbreidingslocaties moet voldoende ruimte zijn voor wateropvang. Naast aandacht voor voldoende water(opvang) moet ook aandacht zijn voor voldoende groen. Niet overal kan het water voldoende afgevoerd worden.
- Hierop wordt aangevuld: we zien dit al in de binnenstad van Vianen. Daarnaast speelt ook de warmte in de zomer (hittestress). Ook daar moet aandacht voor zijn.
- Integraliteit is van groot belang. Ook natuur-inclusief bouwen is van belang.

BIJLAGE III – SAMENVATTINGEN ENQUETERESULTATEN PER DORP/WIJK

HOEF EN HAAG

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *rust en ruimte* (65%) en *groene omgeving* (59%). 32,4% heeft ‘*namelijk, anders...*’ aangevinkt. In de toelichting wordt veel benoemd dat *alles nieuw is*.
- Woorden die bij Hoef en Haag horen zijn *modern* (53%), *ondernemend* (32%), *gezellig* (32%) en *rustig* (32%).
- Waar respondenten het meest trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de uitstraling en de mooie bouw*, *de omgeving met groen en water*, *de kindvriendelijke opzet* en de bereidheid van inwoners *echt iets van de nieuwe wijk te maken*.

Wonen

- 76% van de respondenten wil *niet* verhuizen.
- *Klimaatneutraal wonen* (65%) wordt het meest genoemd als ontwikkeling waarop moet worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen. Bij de open antwoorden wordt voornamelijk inzetten op *meer groen* en *meer parkeergelegenheid* genoemd.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer ontmoetingsplekken* (56%), *meer seniorenwoningen* (52%) en *een huiskamer voor gezamenlijke activiteiten* (39%).
- Voor jongeren: *betere OV-verbinding* (77%), *meer sportvelden* (48%) en *meer horeca* (39%).

Werken

- Zo'n 46% van de respondenten werkt buiten Vijfheerenlanden en 29% buiten de regio.
- De meerderheid (61%) zou graag het werken op kantoor/bij bedrijf willen combineren met thuiswerken. Zo'n 18% zou voornamelijk thuis willen werken.

Mobiliteit

- De meeste respondenten (97%) willen *meer ruimte voor fietsen en wandelen* in nieuwe woonlocaties, en dat er een *betere OV-verbinding* komt (100%).
- De helft van de respondenten is voorstander van een *autoluwe wijk*.
- Een kleine meerderheid (52%) is tegen het *vervangen van huidige parkeerplekken door meer groen*.
- Ook wil een meerderheid dat het huidige *dorpscentrum autoluw* ingericht wordt (61%) en dat er voldoende *voorzieningen voor elektrische deelscooters/auto's* komen (81%).
- De meningen over *vervoer op aanvraag* (zoals een belbus) zijn verdeeld.

Groen en landschap

- Het inzetten op het *planten van meer bomen* (58%), het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (52%) en het *aanleggen van kleine parkjes* binnen de bebouwde kom (45%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.
- Meer mogelijkheden om te *zwemmen in de natuur* (39%), *(meer) bootcamp- of fitnessapparaten* in de openbare ruimte (36%) en *betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (36%) worden het meeste genoemd als mogelijkheden die mensen motiveren om vaker naar buiten te gaan.

Toerisme

- De respondenten hebben geen uitgesproken mening over de wenselijkheid van meer of minder bezoekers/toeristen. Wel vindt het grootste deel (76%) dat de *stiltegebieden stil* moeten blijven. Echter, een grote meerderheid voorziet *geen overlast* in het dorp door een toename van bezoekers (71%).
- Een kleine meerderheid (52%) verwelkomt wel *individuele bezoekers*, maar heeft liever geen grote groepen.
- De gemeente zou moeten inzetten op de *verbetering van het openbaar vervoer* (65%) en *fietspaden* (36%), zodat bezoekers minder met de auto komen. Ook het toevoegen van *parkeerplaatsen (toeristische overstappunten)* buiten de centra wordt veel genoemd om overlast door bezoekers tegen te gaan.

EVERDINGEN

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *omzien naar elkaar* (72%), *groene omgeving* (72%) en *rust en ruimte* (76%).
- Woorden die bij Everdingen horen zijn *modern* (53%), *ondernemend* (32%), *gezellig* (32%) en *rustig* (32%).
- Waar respondenten het meest trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de gemeenschapszin, het dorpswinkeltje en de groene ligging*.

Wonen

- 81% van de respondenten wil *niet* verhuizen.
- Voor de uitbreiding van Everdingen kiezen de respondenten voor *het vervangen van oude gebouwen door nieuwbouw* (67%) en *het bouwen van verschillende typen woningen* (91%)
- *Bouwen voor de huidige bewoners van Everdingen* (63%), *het ondersteunen van initiatieven van bewoners* (50%) en *klimaatneutraal wonen* (38%) worden het meest genoemd als ontwikkelingen waarop moeten worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (75%), *zorgservice* (44%), *meer ontmoetingsplekken* (31%) en *een buurtbus* (beide 31%).
- Voor jongeren: *betere OV-verbinding* (69%), *veilige fietspaden* (44%) en *meer ontmoetingsplekken* (38%).

Werken

- Zo'n 38% van de respondenten werkt *buiten* en 38% *binnen Vijfheerenlanden*.
- Voor het merendeel is *thuiswerken* geen optie (63%). Een kwart zou voornamelijk thuis willen werken. Zo'n 13% zou deels willen thuiswerken en deels op kantoor.
- De helft (50%) zou wel samen met andere zzp-ers een *ruimte* willen delen.

Mobiliteit

- De meeste respondenten (75%) willen meer *ruimte voor fietsen en wandelen* in nieuwe woonlocaties en dat er een *betere OV-verbinding* komt (63%).
- De meerderheid (56%) wil niet dat *huidige parkeerplaatsen* moeten wijken voor *meer groen*.
- Wel vindt 56% dat er bij nieuwe woonlocaties *voldoende voorzieningen* moet komen voor *elektrische deelscooters/auto's*.

- De meerderheid (56%) is voorstander van het *autoluw inrichten van nieuwe woonlocaties*. Maar de helft van de respondenten wil *niet* dat het *huidige dorpscentrum autoluw* wordt.
- De meningen over *vervoer op aanvraag* (zoals een belbus) zijn verdeeld.

Groen en landschap

- Het inzetten op *meer gras* in plaats van stenen (44%), het planten van *meer bomen* (beide 44%) en het *buitengebied* (38%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groen
- voorziening in de gemeente. .
- *Meer uitgezette wandelroutes* als klompenpaden (44%), *betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (31%) en meer mogelijkheden om te *zwemmen in de natuur* (31%) worden het meest genoemd als mogelijkheden die mensen ertoe te zetten meer naar buiten te gaan.

Toerisme

- 44% vindt *toeristische promotie* niet nodig. Ook vinden zij meer voorzieningen voor bezoekers niet nodig.
- De helft van de respondenten vreest dat dit *overlast* kan geven in het dorp en vinden meer voorzieningen voor bezoekers ook niet nodig.
- De meerderheid (75%) verwelkomt *wel individuele bezoekers*, maar heeft liever *geen grote groepen*.
- Alle respondenten vinden dat de *stiltegebieden* echt stil moeten blijven.

HAGESTEIN

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *rust en ruimte* (76%), *groene omgeving* (62%) en *ons kent ons* (45%)
- Woorden die bij Hagestein horen zijn *rustig* (55%), *ons kent ons* (38%), *gemoedelijk* (38%) en *veilig* (26%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de sociale cohesie, rust en een groene en mooie omgeving*

Wonen

- 41% van de respondenten wil niet verhuizen.
- 77,5% van de respondenten is voorstander van het bouwen van meer *verschillende type woningen*.
- Voor uitbreiding van het dorp wil 60% is het *niet* dat er *in het buitengebied gebouwd* gaat worden.
- Bouwen voor de *eigen bewoners* van Hagestein (65%) wordt het meest genoemd als ontwikkeling waarop moet worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen. Gevolgd door *klimaatneutraal wonen* (54%) en het *ondersteunen van initiatieven van bewoners* voor het bouwen van woningen (36%).

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (48%), *meer ontmoetingsplekken* (30%) en *een zorgservice* (28%).
- Voor jongeren: *betere OV-verbinding* (55%), *meer speelplekken* (53%) en *meer ontmoetingsplekken* (43%).

Werken

- Zo'n 35% van de respondenten werkt *buiten* en 15% werkt *binnen* Vijfheerenlanden.

- Voor de meerderheid is *thuiswerken* geen optie (54%). Daarna zou 39% graag het werken op kantoor/bij bedrijf willen combineren met thuiswerken.

Mobiliteit

- Een grote meerderheid (87%) is voorstander van meer *ruimte voor fietsen en wandelen* in nieuwe woonlocaties. Daarnaast wil 79% graag dat er *meer geïnvesteerd* wordt in *fietspaden* dan in (auto)wegen.
- Een meerderheid van de respondenten (66%) zou het *dorpscentrum autoluw* willen inrichten. Dit geldt ook voor het *autoluw inrichten van nieuwe woonlocaties* (58%)
- Ook vindt 82% dat er een *betere OV-verbinding* moet komen.
- De helft van de respondenten wil niet dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door meer groen.
- De meningen over *vervoer op aanvraag* (zoals een belbus) zijn verdeeld.

Groen en landschap

- Ruim de helft van de respondenten wil graag dat de gemeente meer inzet op het *planten van bomen* (53%). Daarnaast wordt inzetten op het *buitengebied* (47%) en *meer groen waar kinderen kunnen spelen* (44,7%) veel genoemd.
- Inzetten op *betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (76%), *uitgezette wandelroutes als klompenpaden* (40%) en *beter aangegeven fiets- en wandelroutes* in de omgeving (26%) worden het meest genoemd als mogelijkheid om mensen te stimuleren om vaker naar buiten te gaan om te bewegen.

Toerisme

- De respondenten hebben geen uitgesproken mening over de wenselijkheid van meer of minder bezoekers/toeristen. Wel voorziet 50% *overlast* door een toename van bezoekers. Ook verwelkomt de meerderheid (69%) wel *individuele bezoekers*, maar *liever geen grote groepen*.
- Daarnaast vindt 71% het belangrijk dat de *stiltegebieden* echt stil blijven.

ZIJDERVELD

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *rust en ruimte* (64%), *groene omgeving* (64%) en *de kerkgemeenschap* (43%)
- Woorden die bij Zijderveld horen zijn *gemoedelijk* (43%), *ons kent ons* (34%), *rustig* (36%) en *gelovig* (21%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *het gemeenschapsgevoel*, de *rust* en het *omzien naar elkaar*.

Wonen

- 70% van de respondenten wil *niet* verhuizen.
- Voor de uitbreiding van het dorp vindt 85% van de respondenten dat er gebouwd moet worden *binnen de bebouwde kom* van Zijderveld. Daarnaast is 85% voorstander van het bouwen van *meer verschillende type woningen*.
- Echter, 62% is het *niet* eens met het *slopen van (oude) woningen/gebouwen* in Zijderveld voor nieuwbouw.
- Het *ondersteunen van initiatieven* van bewoners (62%), *klimaatneutraal wonen* (54%) en *bouwen voor de eigen bewoners* van Zijderveld worden het meest genoemd als ontwikkeling waarop moet worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (77%), *een buurtbus* (39%) en *een boodschappenservice* (31%)
- Voor jongeren: *meer speelplekken* (62%), *een beter OV-verbinding* (46%) en *meer ontmoetingsplekken* (39%).

Werken

- Zo'n 44% van de respondenten werkt *buiten Vijfheerenlanden, binnen de regio Utrecht*. Daarnaast werkt 22% buiten de regio. Geen enkele respondent aan in Vijfheerenlanden te werken.
- De meerderheid (67%) heeft *niet* de mogelijkheid om *thuis te werken*. Daarnaast zou 22% deels op kantoor en deels thuis willen werken.

Mobiliteit

- De meerderheid wil niet dat het *huidige dorpscentrum* (85%) en *nieuwe woonlocaties* (54%) *autoluw* ingericht wordt.
- Ook ziet een grote meerderheid (85%) niks in het vervangen van *huidige parkeerplekken* door meer groen.
- Bij nieuwe woonlocaties wil 62% van de respondenten *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooters/auto's*.
- Een ruime meerderheid (77%) wil *meer ruimte voor fietsen en wandelen* in nieuwe woonlocaties.
- Zo'n 62% is geen voorstander van *vervoer op aanvraag* in plaats van bussen met een vaste dienstregeling

Groen en landschap

- Inzetten *meer groen waar kinderen kunnen spelen*, zoals een park of natuurspeeltuin (62%), heet planten van meer bomen (46%) en het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (39%) worden het meest genoemd als aspecten waar de gemeente op zou moeten inzetten wat betreft de groenvoorziening.
- Ook wordt benoemd dat het gemeentelijk groen beter onderhouden kan worden. Dat laat nu te wensen over.
- De helft van de respondenten geeft aan dat het inzetten op *betere fiets- en wandelroutes* in de omgeving en *uitgezette wandelroutes*, zoals klompenpaden uitzetten, zou bijdragen aan het vaker naar buiten gaan.

Toerisme

- De meerderheid (62%) is voorstander van meer inzetten op de *toeristische promotie* van de gemeente. Echter voorziet de helft van de respondenten ook *overlast* in het dorp door een toename van bezoekers. Zo'n 62% is voorstander van het verwelkomen van *individuele bezoekers*, maar liever *geen grote groepen*.

SCHOONREWOERD

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *groene omgeving* (58%), *rust en ruimte* (56%) en *de kerkgemeenschap* (44%).
- Woorden die bij Schoonrewoerd horen zijn *gemoedelijk* (38%), *gelovig* (36%), *ons kent ons* (26%) en *rustig* (24%).
- Waar respondenten het meest trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de betrokkenheid (het omzien naar elkaar, gemoedelijkheid en belangstelling)*, *de voorzieningen (een levendig dorp, de dagwinkels)* en *de rustige omgeving*.

Wonen

- 55% van de respondenten wil *niet verhuizen*.
- Voor de uitbreiding van Schoonrewoerd kiezen de respondenten voor *bouwen op open plekken binnen de bebouwde kom* (70%) en *het bouwen van verschillend typen woningen* (90%) als ontwikkelingen waarop moet worden ingezet.
- Een kleine meerderheid (55%) wil niet dat er gebouwd wordt in het *buitengebied* van Schoonrewoerd.
- Ook zijn bewoners voorstander voor het inzetten op het *bouwen voor de eigen bewoners van Schoonrewoerd* (63%), *het ondersteunen van initiatieven van bewoners voor het bouwen van woningen* (55%) en *klimaatneutraal wonen* (43%) bij nieuw te bouwen woningen.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (60%), *meer ontmoetingsplekken* (53%) en *een zorgservice* (48%).
- Voor jongeren: *meer ontmoetingsplekken* (58%), *meer speelplekken* (55%) en *betere OV-verbinding* (30%).

Werken

- 37% van de respondenten werkt *buiten* en 22% *binnen* Vijfheerenlanden
- De helft van de respondenten heeft geen mogelijkheid om *thuis te werken*. Zo'n 35% zou thuiswerken willen combineren met werken op kantoor. Zo'n 12% wil voornamelijk thuiswerken.

Mobiliteit

- De helft van de respondenten wil niet dat nieuwe woonlocaties en het huidige dorpscentrum autoluw ingericht wordt.
- De meeste respondenten (87%) willen *meer ruimte voor wandelen en fietsen*. Er mag dan ook *meer geïnvesteerd* worden in *fietspaden*, dan in (auto)wegen (68%).
- Ook is een meerderheid (66%) voorstander van *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooters/auto's* in nieuwe woonlocaties.
- Ook zou de *OV-verbinding verbeterd* moeten worden (66%).
- Zo'n 70% wil niet dat *parkeerplaatsen* vervangen worden door meer groen.

Groen en landschap

- Het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* en het *planten van meer bomen* wordt door 47% gezien als aspecten waar de gemeente op zou moeten inzetten. Ook *meer groen waar kinderen kunnen spelen*, zoals een natuurspeeltuin, wordt veel genoemd (45%).
- Het beter onderhouden van het groen in het dorp wordt benoemd als aandachtspunt.
- *Betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving door 53% genoemd als mogelijkheid om inwoners te stimuleren meer te bewegen.

Toerisme

- Zo'n 58% vindt dat er meer ingezet moet worden op de *toeristische promotie* van de gemeente en voorziet *geen overlast* door een toename van bezoekers.
- Wel vindt een duidelijke meerderheid (89%) het belangrijk dat de stiltegebieden echt stil blijven. Ook is een grote meerderheid voorstander van *individuele bezoekers*, maar heeft *liever geen grote groepen* (71%).
- Inzetten op het *verbeteren van fietspaden* (50%) en *het openbaar vervoer* (42%) zodat bezoekers, zodat bezoekers minder met de auto komen, en het *toevoegen van*

parkeerplaatsen (toeristische overstappunten) *buiten de centra*, kan bijdragen aan het aanpakken van overlast door bezoekers.

HEI- EN BOEICOP

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *rust en ruimte* (74%), *groene omgeving* (58%) en *ons kent ons* (42%).
- Woorden die bij Hei- en Boeicop horen zijn *gemoedelijk* (48%), *nuchter* (39%), *ons kent ons* (29%) en *rustig* (29%).
- Waar respondenten het meest trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de sociale cohesie, de rustige, mooie en groene omgeving* en *de aanwezigheid van voorzieningen*.

Wonen

- 55% van de respondenten wil *niet* verhuizen.
- Voor de uitbreiding van Hei- en Boeicop kiezen de meeste respondenten voor *bouwen op open plekken binnen de bebouwde kom van het dorp* (74%) en *het bouwen van verschillende typen woningen* (78%).
- Minder populair is het *slopen van (oude) woningen/gebouwen* binnen Hei- en Boeicop voor nieuwbouw. Zo'n 65% van de respondenten wil dit niet.
- *Bouwen voor de eigen bewoners* van Hei- en Boeicop (77%), het *ondersteunen van initiatieven* van bewoners voor het bouwen van woningen (52%) en *klimaatneutraal wonen* (29%) worden het meest genoemd als ontwikkeling waarop moet worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (61%), *meer ontmoetingsplekken* (32%) en *een weekmarkt* (32%).
- Voor jongeren: *betere OV-verbinding* (58%), *veilige fietspaden* (42%) en *meer speelplekken* (39%).

Werken

- Eén derde van de respondenten werkt *buiten de gemeente, maar binnen de regio Utrecht*. Maar zo'n 10% werkt *binnen* Vijfheerenlanden. Daarnaast werkt 24% *thuis*.
- Voor een grote meerderheid is *thuiswerken* geen optie (71%). Zo'n 20% zou deels thuis en deels op kantoor willen werken. Daarnaast wil 10% voornamelijk thuiswerken.

Mobiliteit

- Wel wil een meerderheid dat er meer ruimte komt voor fietsen en wandelen in nieuwe woonlocaties (60%) en een betere OV-verbinding (70%).
- De helft van de respondenten wil geen *vervoer op aanvraag*, in plaats van bussen met een vaste dienstregeling.
- Een meerderheid wil *niet de huidige parkeerplekken* vervangen door meer groen (73%).
- Over het *autoluw* maken van *nieuwe woonlocaties* en het *huidige dorpscentrum* zijn de meningen verdeeld.

Groen en landschap

- Inzetten *meer groen waar kinderen kunnen spelen*, zoals een park of natuurspeeltuin (33%), het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (30%) en het *buitengebied* (27%) worden het meest genoemd als aspecten waar de gemeente op zou moeten inzetten wat betreft de groenvoorziening.

- *Beter fiets- en wandelpaden in de omgeving (43%) en uitgezette wandelroutes, zoals klompenpaden (23%), worden het meest benoemd als mogelijkheid om inwoners te stimuleren om vaker naar buiten te gaan om te bewegen.*

Toerisme

- De respondenten hebben geen uitgesproken mening over de wenselijkheid van meer of minder bezoekers/toeristen. Wel vindt bijna 70% dat het belangrijk dat *stiltegebieden* echt stil blijven. Ook verwelkomt ruim de helft van de respondenten wel *individuele bezoekers*, maar heeft *liever geen grote groepen*.
- Inzetten op het *verbeteren* van het *openbaar vervoer* (53%) en *fietspaden* (37%), zodat er minder bezoekers met de auto komen, kan bijdragen aan het aanpakken van overlast. Ook het toevoegen van parkeerplaatsen binnen de centra draagt hier volgens 30% van de respondenten aan bij.

KEDICHEM

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *omzien naar elkaar (71%), de rust en ruimte (71%) en het rijke verenigingsleven (57%)*.
- Woorden die bij Kedichem horen zijn *gemoedelijk (43%), nuchter (43%) en betrokken (43%)*.
- Waar respondenten het meest trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de sociale cohesie, de rustige, mooie en groene omgeving en de aanwezigheid van voorzieningen*.

Wonen

- 100% van de respondenten wil *niet* verhuizen.
- Voor de uitbreiding van Kedichem kiezen de respondenten voor *bouwen op open plekken binnen de bebouwde kom van het dorp (100%) en het bouwen van verschillende typen woningen (100%)*. Ook is een kleinere meerderheid (57%) voorstander van het *slopen van (oude) woningen/gebouwen* in Kedichem voor nieuwbouw.
- *Klimaatneutraal wonen (57%), initiatieven van bewoners voor het bouwen van woningen ondersteunen (57%) en bouwen voor de eigen bewoners van Kedichem (43%)* worden het meest genoemd als ontwikkelingen waarop moet worden ingezet op gebied van nieuw te bouwen woningen.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen (86%), een buurtbus (57%), een boodschappen service (43%) en een weekmarkt (43%)*.
- Voor jongeren: *betere OV-verbinding (71%) en meer ontmoetingsplekken (42%)*.

Werken

- 60% van de respondenten geeft aan *thuis te werken*. 20% werkt *buiten de gemeente, maar binnen de regio Utrecht*. De overige 20% werkt *buiten de regio*.
- 40% van de respondenten geeft aan dat *thuiswerken* geen optie is. Daarnaast wil 40% deels thuis en deels op kantoor werken. Ten slotte wil 20% voornamelijk thuiswerken.

Mobiliteit

- Een meerderheid dat er *meer ruimte komt voor fietsen en wandelen (86%)*, er meer *geïnvesteerd* wordt in *fietspaden* dan in (auto)wegen (57%), *een betere OV-verbinding (86%)* en *vervoer op aanvraag* in plaats van bussen met een vaste dienstregeling (70%).
- De meningen zijn verdeeld over het autoluw inrichten van nieuwe woonlocaties en het huidige dorpscentrum.
- 70% wil niet dat er parkeerplekken vervangen worden door meer groen.

Groen en landschap

- Inzetten op het motiveren van inwoners om de eigen tuin te vergroenen (100%), het planten van meer bomen (57%) en het buitengebied (43%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.
- De *openbare ruimte beter toegankelijk* maken voor mensen met een beperking (43%) wordt het meest genoemd als mogelijkheid om inwoners te stimuleren om vaker naar buiten te gaan. Daarnaast vindt 43% dat er al *genoeg mogelijkheden* geboden worden om buiten te bewegen.
- Benoemd wordt dat de groenaanleg verbeterd kan worden. voetpaden en trottoirs worden slecht onderhouden.

Toerisme

- De meerderheid (53%) vindt dat de gemeente moet inzetten op *toeristische promotie* van de gemeente. Daarentegen voorziet bijna 70% wel *overlast* in het dorp door een toename van toeristen. Bijna 60% wil daarom *liever individuele bezoekers*, maar *liever geen grote groepen*. Ook vinden alle respondenten dat de *stiltegebieden* echt stil blijven.
- Het verbeteren van het openbaar vervoer (83%) en fietspaden (67%) zodat minder bezoekers met de auto komen, en het toevoegen van parkeerplaatsen (toeristische overstappunten) buiten de centra worden het meest genoemd als middel om overlast aan te pakken.

OOSTERWIJK

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *rust en ruimte* (80%), *groene omgeving* (80%) en *omzien naar elkaar* (40%).
- Woorden die bij Oosterwijk horen zijn *gemoedelijk* (60%), *rustig* (60%) en *pittoresk* (60%)
- Waar respondenten het meest trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de mooie groene omgeving*, *de sociale betrokkenheid*, *het ons-kent-ons* en *de rust*.

Wonen

- 60% van de respondenten wil *niet* verhuizen.
- Voor de uitbreiding van Oosterwijk kiest 60% de respondenten voor *het bouwen op open plekken binnen de bebouwde kom van het dorp*, *het slopen van (oude) woningen of andere gebouwen voor nieuwbouw* en *het bouwen van meer verschillende typen woningen*.
- Alle respondenten willen niet dat er meer gebouwd wordt in het buitengebied van Oosterwijk.
- *Klimaatneutraal wonen* wordt het meeste genoemd (40%) als ontwikkelingen waarop moeten worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen.
- Respondenten benoemen in het open invulveld dat er niet meer gebouwd moet worden in Oosterwijk. Deze omgeving is een beschermd dorpsgezicht; dat moet in stand gehouden worden. Meer woningen en bedrijvigheid past hier niet.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *een buurtbus* (40%). Ook benoemde 40% dat er al *genoeg* is voor ouderen.
- Voor jongeren: *een autoluwe woonwijk* (60%). Een aantal respondenten benoemen (in het vrije invulveld) dat de maximum snelheid voor verkeer (op de dijken) verminderd moet worden.

Werken

- Twee derde van de respondenten *werkt thuis*. De overige respondenten werken *buiten de gemeente, maar binnen de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden*.
- Eén derde van de respondenten geeft aan voornamelijk thuis te willen werken.

Mobiliteit

- De meerderheid is voorstander van het *autoluw inrichten* van het *dorpscentrum* (60%) en *nieuwe woonlocaties* (60%), *meer investeren in fietspaden* (60%) en *een betere OV-verbinding* (60%).
- Daarnaast zijn alle respondenten het eens met het *verschaffen van voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooters/auto's* bij en het bieden van *meer ruimte voor fietsen en wandelen* in nieuwe woonlocaties.

Groen en landschap

- Inzetten op het groen in het *buitengebied* (80%), *het planten van meer bomen* (60%) en het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (40%) worden het meest genoemd als het gaat de groenvoorziening.
- Respondenten benoemen (in het vrije invulveld) dat vriendelijker maken van de *dijken* voor *wandelaars en fietsers*, bijvoorbeeld door een snelheidsbeperking van maximaal 40 km/u kan bijdragen aan het motiveren van bewoners om vaker naar buiten te gaan om te bewegen. Daarnaast, Vijfheerenlanden bezit *veel mooi water*, maar erin komen met een kano, sloep of zeilbootje is een uitdaging.
- Volgens 60% dragen *uitgezette wandelroutes*, zoals klompenpaden, bij aan het motiveren van bewoners om vaker naar buiten te gaan om te bewegen.

Toerisme

- 40% wil meer inzet op *toeristische promotie*, maar 40% voorziet ook *overlast* in het dorp door een toename van bezoekers. 60% verwelkomt wel *individuele bezoekers*, maar heeft *liever geen grote groepen*.
- 80% vindt dat de *stiltegebieden* echt stil moeten blijven.
- Inzetten op het *verbeteren van fietspaden* (60%) en het *toevoegen van parkeerplaatsen binnen de centra* (40%) worden het meest genoemd als het gaat om het verminderen van overlast door bezoekers.

NIEUWLAND

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *groene omgeving* (61%), *ons kent ons* (52%) en *rust en ruimte* (48%).
- Woorden die bij Nieuwland horen zijn *rustig* (48%), *nuchter* (39%), *gelovig* (39%) en *gemoedelijk* (35%)
- Waar respondenten het meest trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *het gemeenschapsgevoel, de rust en het omzien naar elkaar*.

Wonen

- 70% van de respondenten wil *niet verhuizen*.
- Voor de uitbreiding van Nieuwland kiezen 85% de respondenten voor *het bouwen van meer verschillende typen woningen*. Daarnaast is 70% voorstander van het bouwen in het buitengebied. Ook is 55% voor het bouwen op *open plekken binnen de bebouwde kom* van Nieuwland.

- *Bouwen voor de eigen bewoners van Nieuwland (65%), initiatieven van bewoners voor het bouwen van woningen ondersteunen (40%) en klimaatneutraal wonen (30%)* worden het meeste genoemd (65%) als ontwikkelingen waarop moeten worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen.
- Respondenten benadrukken in het open invulveld het belang van het snel bouwen van nieuwe woningen om het dorp jong en leefbaar te houden. Het gevoel heerst dat Nieuwland door de gemeente wordt vergeten.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *het aantal seniorenwoningen (45%), een boodschappen service (45%) en een zorgservice (40%)*.
- Voor jongeren: *horecagelegenheid (45%), ontmoetingsplekken (45%) en een goede OV-verbinding (35%)*.

Werken

- De grootste groep respondenten (38%) werkt *buiten* Nieuwland, maar *binnen* de gemeente Vijfheerenlanden.
- De meerderheid (57%) heeft geen mogelijkheid om *thuis te werken*. Zo'n 19% zou deels thuis en deels op kantoor willen werken. Hetzelfde aantal respondenten zou juist fulltime op kantoor willen werken.

Mobiliteit

- De meerderheid (61%) is voorstander van *meer ruimte voor fietsen en wandelen* in nieuwe woonlocaties, het *autoluw inrichten* van het huidige dorpscentrum (56%) en een *betere OV-verbinding (72%)*.
- Een grote meerderheid wil niet dat huidige parkeerplekken verloren gaan aan meer groen (72%).
- Over een vervoer op aanvraag, in plaats van bussen met een vaste dienstregeling, zijn de meningen verdeeld.

Groen en landschap

- Inzetten op *meer groen waar kinderen kunnen spelen (59%)*, het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen (41%)* en het aanleggen van *kleine parkjes* binnen de bebouwde kom (29%) worden het meest genoemd als het gaat de groenvoorziening.
- Wat betreft de groenvoorziening in Nieuwland vindt 59% dat er ingezet moet worden op *meer groen waar kinderen kunnen spelen*, zoals een park of natuurspeeltuin. Daarnaast vindt 41% dat inwoners gemotiveerd moeten worden de *eigen tuin te vergroenen*.
- Respondenten benoemen *betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (47%) en *uitgezette wandelroutes* als klompenpaden (41%) als mogelijkheden die kunnen helpen om vaker naar buiten te gaan om te bewegen.

Toerisme

- De respondenten hebben geen uitgesproken mening over de wenselijkheid van meer of minder bezoekers/toeristen. Wel voorziet 53% *overlast* door een toename van bezoekers. Daarnaast vindt 65% het belangrijk dat *stiltegebieden* echt stil blijven. Ten slotte vindt 53% dat er *meer voorzieningen* voor bezoekers nodig zijn, zoals horeca en campings.
- Inzetten op het *verbeteren van fietspaden (53%)*, het *verbeteren van het openbaar vervoer (35%)* en het *verspreiden van bezoekers* over de gemeente (29%) worden het meest genoemd als het gaat om het verminderen van overlast door bezoekers.

LEERBROEK

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *rust en ruimte* (73%), *groene omgeving* (57%) en *de kerkgemeenschap* (53%)
- Woorden die bij Leerbroek horen zijn *gelovig* (47%), *traditioneel* (40%) en *veilig* (30%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *het groene en landelijke karakter, de rust en de behulpzaamheid* van de inwoners.

Wonen

- 55% van de respondenten wil *niet* verhuizen. Van de respondenten die wel willen verhuizen, wil 31% in Leerbroek blijven wonen. Daarnaast wil 23% in de gemeente Vijfheerenlanden blijven wonen.
- De meerderheid wil graag dat er meer gebouwd wordt op de *open plekken binnen de bebouwde kom* van Leerbroek (69%), (oude) woningen of andere gebouwen binnen het dorp *gesloopt* wordt voor nieuwbouw (72%) en er meer *verschillende type woningen* gebouwd worden (83%)
- Daarentegen ziet 62% liever niet dat er gebouwd wordt in het *buitengebied*.
- *Initiatieven van bewoners* voor het bouwen van woningen *ondersteunen* (66%), bouwen voor de *eigen bewoners* van Leerbroek (66%) en *klimaatneutraal wonen* (41%) worden het meest genoemd als ontwikkeling waarop moet worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (48%), *meer seniorenwoningen* (41%) en *een zorgservice* (35%).
- Voor jongeren: *meer speelplekken* (52%), *veilige fietspaden* (48%) en *meer ontmoetingsplekken* (24%).

Werken

- Een kwart van de respondenten werkt *buiten* Leerbroek, maar *binnen* Vijfheerenlanden. Daarnaast werkt 17% *buiten* de regio.
- Opvallend is dat niemand fulltime op kantoor zou willen werken. Een kwart van de respondenten zou deels thuis en deels op kantoor willen werken en 17% zou voornamelijk thuis willen werken. De meerderheid (58%) geeft echter aan dat de mogelijkheid om thuis te werken niet op hem/haar van toepassing is.

Mobiliteit

- Bijna de helft van de respondenten willen dat *nieuwe woonlocaties autoluw* ingericht worden.
- De meerderheid wil bij nieuwe woonlocaties *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooters/auto's* (52%), *meer ruimte voor fietsen en wandelen* (79%), *meer investeren in fietspaden* dan in (auto)wegen (66%) en een *betere OV-verbinding* (72%).
- De meerderheid wil niet dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door *groen* (52%)

Groen en landschap

- Het inzetten op het *planten van meer bomen* (59%), *meer groen voor kinderen om te spelen* (45%) en het aanleggen van *kleine parkjes binnen de bebouwde kom* (38%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.

- *Betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (66%), *uitgezette wandelroutes* zoals klompenpaden (35%) en *openbare (invalide)toiletten* (28%) worden het meeste genoemd als mogelijkheden die helpen om vaker naar buiten te gaan.

Toerisme

- Een meerderheid (52%) vindt dat we *niet* meer moeten inzetten op *toeristische promotie* van de gemeente. Ook verwelkomt 66% wel *individuele bezoekers*, maar *liever geen grote groepen* bezoekers. Daarnaast vindt 76% dat *stiltegebieden* ook echt stil blijven.
- Het *toevoegen van parkeerplaatsen* (toeristische overstappunten) buiten de centra (45%), en het *verbeteren van fietspaden* (42%) en het *openbaar vervoer* (38%), zodat bezoekers minder vaak met de auto komen, kan overlast beperken.

MEERKERK

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *rust en ruimte* (53 %), *groene omgeving* (50%) en *omzien naar elkaar* (41%).
- Woorden die bij Meerkerk horen zijn *gemoedelijk* (40%), *gewoon* (29%), *rustig* (29%) en *nuchter* (26%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn een *ons kent ons dorp, waar mensen naar elkaar omkijken, de mooie groene omgeving* en *het verenigingsleven met veel betrokken/enthousiaste mensen*.

Wonen

- 54% van de respondenten wil *niet* verhuizen. Van de respondenten die wel wil verhuizen, wil ruim de helft in Meerkerk blijven.
- De meerderheid wil dat er gebouwd wordt op *open plekken binnen de bebouwde kom* van Meerkerk (59%), (oude) woningen/gebouwen in Meerkerk *gesloopt* worden voor nieuwbouw (57%) en er gebouwd wordt *in het buitengebied* van het dorp (55%)
- 98% wil dat er meer *verschillende typen woningen* gebouwd worden in Meerkerk.
- Bouwen *voor de eigen bewoners* van Meerkerk zelf (71%) wordt het meest genoemd als ontwikkeling waarop moet worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen. Gevolgd door *klimaatneutraal wonen* (44%) en *initiatieven van bewoners* voor het bouwen van woningen *ondersteunen* (44%).

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (59%), *een zorgservice* (27%) en de *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (26%).
- Voor jongeren: *betere OV-verbinding* (71%), *veilige fietspaden* (37%) en *meer ontmoetingsplekken* (39%).

Werken

- De helft van de respondenten zou deels *thuis* en deels op *kantoor* willen werken. Nog eens 16% geeft aan voornamelijk thuis te willen werken. 28% heeft geen mogelijkheid om thuis te werken.
- 17% van de respondenten geeft aan het aantrekkelijk te vinden om op één plek met anderen (bijv. ZZP-ers) samen te werken.

Mobiliteit

- Op gebied van mobiliteit geeft een ruime meerderheid aan *voldoende voorzieningen* voor *elektrische deelscooter 's/ auto's* (63%), *meer ruimte voor fietsen en wandelen* (76%), *meer investeringen in fietspaden*, dan in (auto)wegen (65%) en een *beter OV-verbinding* (92%) te willen.

- 72% wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door meer *groen*.

Groen en landschap

- Het inzetten op het *meer groen waar kinderen kunnen spelen* (49%), *het motiveren van inwoners om de eigen tuin te vergroenen* (47%) en *het planten van meer bomen* (39%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.
- Betere fiets- en wandelpaden in de omgeving (51%), meer mogelijkheden om te *zwemmen in de natuur* (31%) en *uitgezette wandelroutes*, zoals klompenpaden (30%) worden het meeste genoemd als mogelijkheden die helpen om vaker naar buiten te gaan.

Toerisme

- De respondenten hebben geen uitgesproken mening over de wenselijkheid van meer of minder bezoekers/toeristen. Het merendeel (66%) voorziet in Meerkerk *geen overlast* door een toename van bezoekers. Wel vindt 73% dat *stiltegebieden* echt stil moeten blijven. Ook heeft de meerderheid (64%) liever alleen *individuele bezoekers* en liever *geen grote groepen*.
- Het *verbeteren van het openbaar vervoer* (63%) en *fietspaden* (55%), zodat bezoekers minder met de auto komen, kan overlast beperken.

AMEIDE

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *rust en ruimte* (62%), *groene omgeving* (55%) en *omzien naar elkaar* (32%).
- Woorden die bij Ameide horen zijn *gemoedelijk* (44%), *rustig* (32%), *nuchter* (30%) en *ons kent ons* (25%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn het *rustige mooie dorp en omgeving, de sociale cohesie en de voorzieningen*.

Wonen

- 53% van de respondenten wil *niet* verhuizen. Van de respondenten die wel wil verhuizen, wil 56% in Ameide blijven wonen.
- De helft van de respondenten is voorstander van het *slopen* van (oude) woningen/gebouwen binnen Ameide voor nieuwbouw.
- 88% wil dat er *meer verschillende typen woningen* gebouwd worden in Ameide. Daarnaast wil 60% dat er gebouwd moet worden *binnen de bebouwde kom* van Ameide, maar 51% dat er juist gebouwd wordt *in het buitengebied*.
- Bouwen voor de *eigen bewoners* van Ameide zelf (74%), het *ondersteunen van initiatieven van bewoners* (58%) en *klimaatneutraal wonen* (36%) worden het meest genoemd als ontwikkeling waarop moeten worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (56%), de *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (40%), *een zorgservice* (22%) en *een buurtbus* (22%).
- Voor jongeren: *een betere OV-verbinding* (69%), *meer ontmoetingsplekken* (36%) en *meer speelplekken* (29%).

Werken

- Bijna de helft van de respondenten zou deels *thuis* en deels op *kantoor* willen werken. Zo'n 38% geeft aan geen mogelijkheid te hebben om thuis te werken.

Mobiliteit

- Op gebied van mobiliteit geeft een ruime meerderheid aan bij nieuwe woonlocaties voldoende *voorzieningen te willen voor elektrische deelscooter 's/auto's* (68%), meer *ruimte voor fietsen en wandelen* (80%) en een *beter OV-verbinding* (90%) te willen.
- 75% wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door meer *groen*.
- De helft van de respondenten wil *niet* dat het *huidige dorpscentrum autoluw* ingericht wordt.
- Ook wil de helft dat er *meer geïnvesteerd* wordt in *fietspaden* dan in auto(wegen).
- De meerderheid (53%) is *geen* voorstander van *vervoer op aanvraag*, in plaats van bussen met een vaste dienstregeling.

Groen en landschap

- Het inzetten op het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (52%), *meer groen waar kinderen kunnen spelen* (45%) en *het planten van meer bomen* (40%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.
- Respondenten geven met name aan dat *betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (44%), *uitgezette wandelroutes*, zoals klompenpaden (35%) en het beter *toegankelijk* maken van de openbare ruimte voor mensen met een beperking (24%) kunnen bijdragen om meer buiten te bewegen.

Toerisme

- De respondenten hebben geen uitgesproken mening over de wenselijkheid van meer of minder bezoekers/toeristen. Wel vindt 81% dat *stiltegebieden* echt stil moeten blijven. Ook heeft de meerderheid (64%) *liever alleen individuele bezoekers*, en *geen grote groepen*.
- Het *verbeteren* van het *openbaar vervoer* (64%) en *fietspaden* (41%), zodat bezoekers minder met de auto komen, kan overlast beperken. Ook het *toevoegen van parkeerplaatsen* (toeristische overstappunten) buiten de centra (38%) wordt veel genoemd.

TIENHOVEN AAN DE LEK

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *rust en ruimte* (75%), *groene omgeving* (56%) en *omzien naar elkaar* (38%).
- Woorden die bij Tienhoven a/d Lek horen zijn *rustig* (50%), *gemoedelijk* (44%), *gewoon* (37%) en *veilig* (31%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn de *rust, het groene landschap en de saamhorigheid*. Ook *benoemd* wordt dat de *bewoners bijdragen aan de leefbaarheid*. *Ze proberen met elkaar de winkels en verenigingen in stand te houden*.

Wonen

- 50% van de respondenten wil *niet* verhuizen. Van de bewoners die willen verhuizen, wil de helft in de gemeente Vijfheerenlanden blijven.
- 87% wil dat er meer *verschillende typen woningen* gebouwd worden in Tienhoven a/d Lek. Ook vindt de meerderheid dat er *in het buitengebied* gebouwd moet worden (67%), (oude) woningen/gebouwen binnen Tienhoven a/d Lek *gesloopt* moeten worden voor nieuwbouw (60%) en dan er *in Leerdam en Vianen compact gebouwd* moet worden in de bebouwde kom, met meer hoogbouw en daardoor meer ruimte voor openbaar groen en voorzieningen (67%).

- Bouwen voor de *eigen bewoners* van Tienhoven a/d Lek zelf (71%) wordt het meest genoemd als ontwikkeling waarop moet worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen. Gevolgd door *initiatieven van bewoners* voor het bouwen van woningen *ondersteunen* (50%) en *klimaatneutraal wonen* (43%).

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (57%), *meer ontmoetingsplekken* (37%) en de *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (29%).
- Voor jongeren: *betere OV-verbinding* (71%), *meer ontmoetingsplekken* (43%) en *veilige fietspaden* (29%).

Werken

- De grootste groep respondenten (38%) werken buiten de gemeente Vijfheerenlanden, maar binnen de regio Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. Een kwart werkt *buiten* Tienhoven a/d Lek maar *binnen* Vijfheerenlanden. Nog eens een kwart werkt *buiten* de regio. De overige respondenten werken thuis (13%).
- Een kwart van de respondenten zou deels thuis en deels op kantoor willen werken. De overige respondenten heeft geen mogelijkheid om thuis te werken (75%)

Mobiliteit

- Op gebied van mobiliteit geeft een meerderheid aan *nieuwe locaties autoluw* te willen inrichten (57%), voldoende *voorzieningen voor elektrische deelscooter 's/auto's* (71%), *meer ruimte voor fietsen en wandelen* (77%) en *een beter OV-verbinding* (100%) te willen.
- 87% wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door *meer groen*.
- Over vervoer op aanvraag, in plaats van bussen met een vaste dienstregeling, zijn de meningen verdeeld.

Groen en landschap

- De meest genoemde aspecten waar de gemeente op moet inzetten wat betreft groen zijn het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (57%), *meer groen voor kinderen om te spelen* (50%) en *meer gras in plaats van stenen* waar mogelijk (43%)
- Respondenten geven met name aan dat **betere fiets- en wandelpaden** in de omgeving (50%) en *uitgezette wandelroutes*, zoals klompenpaden (50%) kunnen bijdragen om meer buiten te bewegen.

Toerisme

- De respondenten hebben geen uitgesproken mening over de wenselijkheid van meer of minder bezoekers/toeristen. Wel vindt 86% dat *stiltegebieden* echt stil moeten blijven. Ook heeft de meerderheid (71%) liever *alleen individuele bezoekers*, en *geen grote groepen*.
- Het *verbeteren* van het *openbaar vervoer* (71%) en *fietspaden* (50%), zodat bezoekers minder met de auto komen, kan overlast beperken. Ook het *toevoegen van parkeerplaatsen* (toeristische overstappunten) buiten de centra (43%) wordt veel genoemd.

LEXMOND

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *groene omgeving* (60%), *rust en ruimte* (55%) en *omzien naar elkaar* (47%).
- Woorden die bij Lexmond horen zijn *gemoedelijk* (38%), *veilig* (33%), *ondernemend* (31%) en *rustig* (30%).

- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de saamhorigheid/ons-kent-ons (men kent elkaar en kijkt naar elkaar om), de natuur en het mooie dorp/omgeving aan de Lek*.

Wonen

- 62% van de respondenten wil *niet* verhuizen.
- Bijna de helft van de respondenten wil dat (oude) woningen/gebouwen binnen Lexmond *gesloopt* worden voor nieuwbouw.
- 91% wil dat er meer *verschillende typen woningen* gebouwd worden in Lexmond. Ook vindt de meerderheid (60%) dat er gebouwd moet worden op *open plekken binnen de bebouwde* kom van Lexmond.
- Bouwen voor de *eigen bewoners* van Lexmond zelf (69%) wordt het meest genoemd als ontwikkeling waarop moet worden ingezet bij nieuw te bouwen woningen. Gevolgd door *klimaatneutraal wonen* (47%) en het *ondersteunen van initiatieven* van bewoners voor het bouwen van woningen (44%).

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (58%), de *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (24%) *een zorgservice* (20%) en *een buurtbus* (20%).
- Voor jongeren: *betere OV-verbinding* (70%), *veilige fietspaden* (41%) en *meer ontmoetingsplekken* (22%).

Werken

- De helft van de respondenten zou *deels thuis en deels op kantoor* willen werken. Eén derde heeft geen mogelijkheid om thuis te werken.

Mobiliteit

- Op gebied van mobiliteit wil een meerderheid *nieuwe locaties autoluw* inrichten (57%), *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooter 's/auto's* bij nieuwe woonlocaties (51%), meer ruimte voor *fietsen en wandelen* bij nieuwe woonlocaties (73%), meer *investeren in fietspaden* dan in (auto)wegen (60%) en een *beter OV-verbinding* (82%).
- 61% wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door meer *groen*.

Groen en landschap

- De meest genoemde aspecten waar de gemeente op moet inzetten wat betreft groen zijn het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (53%), *meer bomen planten* (53%) en *meer groen voor kinderen om te spelen* (39%).
- Respondenten geven aan dat *betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (48%) en meer mogelijkheden om een *bootje of kano te huren/aan te leggen* (24%) bijdragen aan het vaker naar buiten gaan om te bewegen. Daarnaast vindt 24% dat er al voldoende mogelijkheden zijn. Dit laatste wordt door een respondent toegelicht in het open antwoordveld. *“Er zijn mogelijkheden genoeg, maar we worden veel gehinderd door snelle fietsen, wielrenners en gemotoriseerd verkeer. Er wordt geen rekening gehouden met langzame weggebruikers.”*

Toerisme

- De respondenten hebben geen uitgesproken mening over de wenselijkheid van meer of minder bezoekers/toeristen. Wel voorziet 56% *overlast* door een toename van bezoekers. Daarnaast vindt 80% dat *stiltegebieden* echt stil moeten blijven. Ook heeft de meerderheid (62%) liever *alleen individuele bezoekers* en *geen grote groepen*.
- Het *verbeteren* van het *fietspaden* (68%) en het *openbaar vervoer* (60%), zodat bezoekers minder met de auto komen, kan overlast beperken.

VIANEN - CENTRUM, HOGELAND EN BLANKENBORCH

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *alles bij de hand* (67%), *de ontstaansgeschiedenis* (54%) en *de groene omgeving* (39%)
- Woorden die bij Vianen (centrum, Hogeland en Blankenborch) horen zijn *gemoedelijk* (31%), *gezellig* (28%), *gewoon* (28%) en *veilige* (26%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de geschiedenis (en de historische binnenstad, met monumentale gebouwen)*, *de rust en de natuur*.

Wonen

- 51% van de respondenten wil *niet* verhuizen. Van de respondenten die wel willen verhuizen, wil 55% in Vianen blijven.
- De meerderheid (52%) wil liever *niet* dat er op *open plekken binnen de bebouwde kom* van Vianen gebouwd wordt. Ook is de meerderheid (62%) *geen voorstander van compact bouwen* in de bebouwde kom met meer hoogbouw, en daardoor meer ruimte voor openbaar groen en voorzieningen.
- Wel wil de meerderheid (80%) dat er meer *verschillende type woningen* in Vianen gebouwd worden.
- *Klimaatneutraal wonen* (64%), bouwen voor de *eigen bewoners* van Vianen (49%) en het *ondersteunen van initiatieven* van bewoners (29%) worden het meest genoemd als ontwikkelingen op gebied van nieuwbouw waar de gemeente op in zou moeten zetten.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (53%), *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (35%) en *een zorgservice* (31%).
- Voor jongeren: *veilige fietspaden* (39%), *meer speelplekken* (36%) en *een betere OV-verbinding* (33%).

Werken

- 31% van de respondenten werkt *buiten* Vianen, maar *binnen* Vijfheerenlanden. Zo'n 24% werkt buiten de regio.
- Voor bijna een kwart is thuiswerken niet mogelijk. Zo'n 48% zou gedeeltelijk *thuis* willen werken en 19% wil voornamelijk thuiswerken.

Mobiliteit

- De meerderheid (59%) wil dat het *centrum* van Vianen *autoluw* ingericht wordt/blijft, er bij nieuwe woonlocaties *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooter 's/auto's* komen (63%), er meer *geïnvesteerd* wordt in *fietspaden* dan (auto)wegen (60%), er *meer ruimte* komt voor *fietsen en wandelen* in nieuwe woonlocaties (83%) en er een *betere OV-verbinding* komt (76%).
- De meerderheid wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door *groen* (57%)

Groen en landschap

- Het inzetten op het *aanleggen van kleine parkjes* binnen de bebouwde kom (48%), het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (47%) en het *planten van meer bomen* (47%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.
- *Betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (36%) en *uitgezette wandelroutes* zoals klompenpaden (33%) worden het meeste genoemd als mogelijkheden die helpen om vaker naar buiten te gaan.

Toerisme

- Een meerderheid (61%) vindt dat er meer moet worden inzetten op de *toeristische promotie* van de gemeente. *Overlast* in Vianen door een toename van toeristen wordt door de meerderheid (66%) niet verwacht. Wel wil 52% *liever geen grote groepen* bezoekers. Daarnaast vindt 76% dat *stiltegebieden* ook echt stil blijven.
- Het *toevoegen van parkeerplaatsen* (toeristische overstappunten) buiten de centra kan er volgens 61% van de respondenten aan bijdragen dat het overlast op gebied van mobiliteit beperkt wordt. Ook zouden het *verbeteren van het openbaar vervoer* (48%) en het *verbeteren van fietspaden* (37%) ervoor kunnen zorgen dat bezoekers minder met de auto komen.

VIANEN – OOST, DE HAGEN EN DE BIEZEN

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *alles bij de hand* (50%), *de ontstaansgeschiedenis* (33%) en *de rust en ruimte* (27%)
- Woorden die bij Vianen (oost, De Hagen en De Biezen) horen zijn *gewoon* (57%), *veilig* (17%) en *rustig* (17%).
- Waar respondenten het meest trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de historische binnenstad*, *het groen* en *de voorzieningen*

Wonen

- 45% van de respondenten wil *niet* verhuizen. Van de respondenten die wel willen verhuizen, wil 29% in Vianen blijven wonen. Een kwart wil buiten de regio verhuizen.
- De meerderheid (80%) wil dat er meer *verschillende type woningen* in de wijk gebouwd worden.
- Bouwen voor de *eigen bewoners van Vianen* (54%), *klimaatneutraal wonen* (51%), en het *ondersteunen van initiatieven van bewoners* (37%) wordt het meest genoemd als ontwikkelingen op gebied van nieuwbouw waar de gemeente op in zou moeten zetten bij nieuw te bouwen woningen.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (54%), *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (44%) en *een zorgservice* (37%).
- Voor jongeren: *meer ontmoetingsplekken* (51%), *een betere OV-verbinding* (37%) en *veiligere fietspaden* (34%)

Werken

- 22% van de respondenten werkt buiten Vianen, maar binnen Vijfheerenlanden. Daarnaast werkt 39% *buiten* Vijfheerenlanden, maar *binnen* de regio Utrecht.
- De helft van de respondenten geeft aan dat *thuiswerken* voor hem/haar niet mogelijk is. Daarnaast zou 28% gedeeltelijk thuis willen werken en 11% wil voornamelijk thuiswerken.

Mobiliteit

- De meerderheid wil dat er bij nieuwe woonlocaties *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooter 's/auto's* zijn (63%), *meer ruimte voor fietsen en wandelen* (85%) en een *betere OV-verbinding* (63%).
- De meerderheid wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door meer *groen* (68%).
- De meningen over vervoer op aanvraag en autoluwe woonlocaties zijn verdeeld.

Groen en landschap

- Het inzetten op het *planten van meer bomen* (44%), *meer gras in plaats van stenen* waar mogen (39%), inwoners motiveren de *eigen tuin te vergroenen* (37%) en *meer groen waar kinderen kunnen spelen* (37%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.
- *Openbare (invalide)toiletten* (44%), *betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (34%) en *beter aangegeven fiets- en wandelroutes* in de omgeving (27%) worden het meeste genoemd als mogelijkheden die helpen om vaker naar buiten te gaan.

Toerisme

- De respondenten hebben geen uitgesproken mening over de wenselijkheid van meer of minder bezoekers/toeristen. Wel voorziet 59% *overlast* door een toename van bezoekers. Ook vindt 76% dat *stiltegebieden* echt stil moeten blijven en heeft 54% de voorkeur voor *individuele bezoekers* en liever geen grote groepen.
- Het *toevoegen van parkeerplaatsen* (toeristische overstappunten) buiten de centra kan er volgens 55% van de respondenten aan bijdragen dat het overlast op gebied van mobiliteit beperkt wordt. Ook zouden het *verbeteren van het openbaar vervoer* (50%) en het *verbeteren van fietspaden* (35%) ervoor kunnen zorgen dat bezoekers minder met de auto komen.

VIANEN – WEST, MONNIKENHOF EN AMALIASTEIN

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *groene omgeving* (70%), *alles bij de hand* (46%) en *de rust en ruimte* (38%)
- Woorden die bij Vianen (west, Monnikenhof en Amaliastein) horen zijn *gewoon* (38%), *rustig* (37%) en *gemoedelijk* (32%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de groene omgeving, de voorzieningen (op loopafstand)* en *de rust*

Wonen

- 41% van de respondenten wil *niet* verhuizen. Van de mensen die wel wil verhuizen, 43% binnen Vianen blijven wonen. Zo'n 20% wil de regio uit.
- Een grote meerderheid (82%) wil dat er *meer verschillende type woningen* in de wijk gebouwd worden.
- Een kleine meerderheid wil dat (oude) woningen/gebouwen *gesloopt* worden voor nieuwbouw (51%) en dat het bouwen in het *buitengebied* gebeurd (55%).
- Een kleine meerderheid is het *niet* eens met het *compact bouwen* in de bebouwde kom (met meer hoogbouw en meer ruimte voor openbaar groen en voorzieningen) (52%) en met het bouwen op *open plekken binnen de bebouwde kom* (52%).
- *Klimaatneutraal wonen* (61%), bouwen voor de *eigen bewoners* van Vianen (45%) en het *ondersteunen van initiatieven* van bewoners (30%) wordt het meest genoemd als ontwikkelingen op gebied van nieuwbouw waar de gemeente op in zou moeten zetten.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (63%), *een zorgservice* (28%) en *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (22%).
- Voor jongeren: *meer ontmoetingsplekken* (45%), *veiligere fietspaden* (43%) en *een betere OV-verbinding* (33%).

Werken

- 31% van de respondenten werkt *buiten* Vijfheerenlanden, maar *binnen* de regio Utrecht. Daarnaast werkt 24% buiten de regio.

- 56% van de respondenten geeft aan deels *thuis* en deels op *kantoor* te willen werken. Voor 29% is thuiswerken geen optie.

Mobiliteit

- De meerderheid wil dat het *centrum autoluw* wordt/blijft (54%), er bij nieuwe woonlocaties *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooter 's/auto's* (68%) zijn en meer *ruimte voor fietsen en wandelen* is (88%), er meer *geïnvesteerd* wordt in *fietspaden* dan in (auto)wegen (64%) en er een *betere OV-verbinding* komt (73%).
- De meerderheid wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door meer *groen* (62%)

Groen en landschap

- Het inzetten op het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (63%), het *planten van meer bomen* (48%) en *meer groen waar kinderen kunnen spelen*, zoals een park of natuurspeeltuin (40%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om de groenvoorziening in de gemeente.
- *Betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (44%) en *uitgezette wandelroutes* als klompenpaden (20%) worden het meeste genoemd als mogelijkheden die helpen om vaker naar buiten te gaan. Daarnaast geeft 33% aan dat er al genoeg mogelijkheden zijn.

Toerisme

- Een kleine meerderheid (54%) vindt dat er meer ingezet moet worden op de *toeristische promotie* van de gemeente. Verder voorziet 68% *geen overlast* door de komst van meer bezoekers. Wel vindt 75% het belangrijk dat *stiltegebieden* echt stil blijven.
- Het *verbeteren van fietspaden* (49%) en *het openbaar vervoer* (45,6%) kan eraan bijdragen dat bezoekers minder met de auto komen, waardoor overlast beperkt wordt. Ook *toevoegen van parkeerplaatsen* (toeristische overstappunten) buiten de centra kan er volgens 44% van de respondenten aan bijdragen dat het overlast op gebied van mobiliteit beperkt wordt.

LEERDAM CENTRUM

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *alles bij de hand* (70%), *de ontstaansgeschiedenis* (37%) en *de groene omgeving* (30%)
- Woorden die bij Leerdam (centrum) horen zijn *traditioneel* (40%), *gewoon* (38%) en *gelovig* (18%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de voorzieningen (de winkels, de markt op donderdag en vrijdag) en de geschiedenis*. Specifiek worden *de haven, de oude stadsmuur, en De Glasblazerij* genoemd.

Wonen

- 61% van de respondenten wil *niet* verhuizen.
- Een grote meerderheid (89%) wil dat er *meer verschillende type woningen* in de wijk gebouwd worden. Ook wil 66% dat er gebouwd wordt in het *buitengebied*.
- Een kleine meerderheid (51%) wil *niet* dat (oude) woningen/gebouwen binnen het centrum van Leerdam *gesloopt* worden voor nieuwbouw.
- De respondenten hebben geen uitgesproken mening over de wenselijkheid van *compact bouwen* (hoogbouw, waardoor er meer ruimte overblijft voor openbaar groen en voorzieningen) in de bebouwde kom in Leerdam.

- *Klimaatneutraal wonen* (47%), bouwen voor de *eigen bewoners* van Leerdam (38%) en het *ondersteunen van initiatieven* van bewoners (35%) worden het meest genoemd als ontwikkelingen op gebied van nieuwbouw waar de gemeente op in zou moeten zetten.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (62%), *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (59%) en *een buurtbus* (32%).
- Voor jongeren: *een autoluw centrum* (53%), *meer speelplekken* (47%) en *meer ontmoetingsplekken* (44%)

Werken

- 30% van de respondenten *werkt thuis*, een kwart werkt *buiten* de regio en 20% werkt *binnen* Leerdam.
- 35% van de respondenten geeft aan deels thuis en deels op kantoor te willen werken. 20% zou graag voornamelijk thuis willen werken.
- 40% geeft aan dat thuiswerken geen optie voor hem/haar is.

Mobiliteit

- De meerderheid heeft een voorkeur voor het *autoluw inrichten* van *nieuwe woonlocaties* (71%), het *autoluw inrichten* van het *huidige stadscentrum* (88%), *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooters/auto's* bij nieuwe woonlocaties (65%), *meer ruimte voor fietsen en wandelen* bij nieuwe woonlocaties (94%), *meer investeren in fietspaden* dan in (auto)wegen (59%) en een *betere OV-verbinding* (62%).
- De meerderheid wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door *meer groen* (61,8%).
- De mening over *vervoer op aanvraag* (zoals een belbus) is verdeeld

Groen en landschap

- Het inzetten op het *aanleggen van kleine parkjes* binnen de bebouwde kom (76%), het *planten van meer bomen* (58%) en het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (55%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.
- *Betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (52%) en *uitgezette wandelroutes* als klompenpaden (36%) worden het meeste genoemd als mogelijkheden die bijdragen aan het vaker naar buiten te gaan om te bewegen. Daarnaast geeft 30% aan dat er al genoeg mogelijkheden zijn.

Toerisme

- De meerderheid (64%) vindt dat er meer ingezet moet worden op de *toeristische promotie* van de gemeente. Daarnaast voorziet 73% *geen overlast* door de komst van meer bezoekers. Wel vindt 76% het belangrijk dat *stiltegebieden* echt stil blijven.
- Het *toevoegen van parkeerplaatsen* (toeristische overstappunten) buiten de centra (67%) kan bijdragen aan dat het overlast op gebied van mobiliteit, door de komst van meer bezoekers, beperkt wordt. Ook het verbeteren van het *openbaar vervoer* draagt daar volgens 49% aan bij.

LEERDAM-NOORD

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *de groene omgeving* (66%), *de rust en ruimte* (52%) en *alles bij de hand* (49%).
- Woorden die bij Leerdam-Noord horen zijn *rustig* (51%), *gewoon* (44%) en *gemoedelijk* (30%).

- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *het groen, de rust en de sociale cohesie/saamhorigheid. Bewoners helpen elkaar, indien nodig. Ook het glas wordt veelal genoemd.*

Wonen

- 58% van de respondenten wil *niet* verhuizen.
- Een grote meerderheid (88%) wil dat er *meer verschillende type woningen* in de wijk gebouwd worden.
- Over bouwen in het *buitengebied* en *bouwen op open plekken* binnen de bebouwde kom van Leerdam Noord zijn de meningen verdeeld.
- De helft van de respondenten is voorstander van *compact bouwen* binnen de bebouwde kom met meer hoogbouw en ruimte voor openbaar groen en voorzieningen.
- Een kleine meerderheid (55%) wil niet dat (oude) woningen/gebouwen binnen Leerdam Noord *gesloopt* worden voor nieuwbouw.
- *Klimaatneutraal wonen* (59%), bouwen voor de *eigen bewoners* van Leerdam (45%) en het *ondersteunen van initiatieven* van bewoners (36%) worden het meest genoemd als ontwikkelingen op gebied van nieuwbouw waar de gemeente op in zou moeten zetten.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (63%), *toegankelijkheid* van gebouwen (38%) en straten verbeteren en *een zorgservice* (31%).
- Voor jongeren: *veiligere fietspaden* (41%), *meer speelplekken* (37%) en *meer ontmoetingsplekken* (36%). In de open antwoord sectie wordt de toelichting gegeven dat er voor de jonge jeugd voldoende te doen is, maar meer gedaan kan worden voor de oudere jeugd.

Werken

- 22% van de respondenten werkt *buiten* de regio, 16% werkt *thuis*, 14% werkt *buiten* Leerdam (noord), maar binnen Vijfheerenlanden en 14% werkt *binnen* Leerdam (noord).
- Voor een kwart van de respondenten is thuiswerken geen optie. De helft van de respondenten geeft aan *deels thuis* en *deels op kantoor* te willen werken. 20% zou graag voornamelijk thuis willen werken.

Mobiliteit

- Een kleine meerderheid heeft een voorkeur voor het *autoluw inrichten* van nieuwe *woonlocaties* (53%). Ook is de meerderheid voorstander van het *autoluw inrichten* van het *huidige stadscentrum* (59%), *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooters/auto's* (58%) en *meer ruimte voor fietsen en wandelen* in nieuwe woonlocaties (89%), *meer investeren in fietspaden* dan in (auto)wegen (60%) en een *betere OV-verbinding* (68%).
- De meerderheid wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door meer *groen* (65,7%)
- De meningen over *vervoer op aanvraag* (zoals een belbus) zijn verdeeld.

Groen en landschap

- Het inzetten op het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (48%), het *planten van meer bomen* (45%) en het *aanleggen van kleine parkjes* binnen de bebouwde kom (45%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.
- *Betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (56%), *uitgezette wandelroutes* als klompenpaden (37%) en het *beter aangeven van fiets- en wandelroutes* in de omgeving

(30%) worden het meeste genoemd als mogelijkheden die helpen om vaker naar buiten te gaan.

Toerisme

- De meerderheid (67%) vindt dat er meer ingezet moet worden op de *toeristische promotie* van de gemeente. Daarnaast voorziet 66% *geen overlast* door de komst van meer bezoekers. Wel vindt 77% het belangrijk dat *stillegebieden* echt stil blijven.
- Om overlast door de komst van meer bezoekers aan te pakken, moet de gemeente inzetten op *verbeteren van het openbaar vervoer* (54%) en *fietspaden* (48%), zodat bezoekers minder vaak met de auto komen, en het *toevoegen van parkeerplaatsen* (toeristische overstappunten) buiten de centra (50%).

LEERDAM-OOST

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *de groene omgeving* (64%), *alles bij de hand* (52%) en *de rust en ruimte* (50%).
- Woorden die bij Leerdam-Oost horen zijn *rustig* (46%), *gewoon* (33%) en *veilig* (27%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de natuur (het groen en de Linge)*, *de rust en de omgangsvormen van bewoners (bewoners die elkaar helpen, sociale controle, vriendelijkheid)*.

Wonen

- 53% van de respondenten wil *niet* verhuizen. Van de respondenten die wel willen verhuizen, wil 43% in Leerdam blijven wonen. Een kwart wil de regio uit.
- De meerderheid is voorstander van *bouwen op open plekken* binnen de bebouwde kom van Leerdam (oost) (55%) en het *slopen* van (oude) woningen/gebouwen voor nieuwbouw (57%)
- Een grote meerderheid (88%) wil dat er *meer verschillende type* woningen in de wijk gebouwd worden.
- Over bouwen in het *buitengebied* en *compact bouwen* met meer hoogbouw binnen de bebouwde kom van Leerdam (Oost) zijn de meningen verdeeld.
- Bouwen voor de *eigen bewoners* van Leerdam (59%), *klimaatneutraal wonen* (57%), en het *ondersteunen van initiatieven* van bewoners (33%) worden het meest genoemd als ontwikkelingen op gebied van nieuwbouw waar de gemeente op in zou moeten zetten.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (58%), *een zorgservice* (46%) en de *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (28%).
- Voor jongeren: *meer speelplekken* (44%), *veiligere fietspaden* (39%) en *meer ontmoetingsplekken* (36%).

Werken

- 24% van de respondenten werkt *binnen* Leerdam (oost) en 21% werkt *buiten* de regio.
- 40% van de respondenten geeft aan *deels thuis* en *deels op kantoor* te willen werken. Voor 46% is thuiswerken geen optie.

Mobiliteit

- Een meerderheid heeft een voorkeur voor het *autoluw inrichten van het huidige stadscentrum* (66%), *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooters/auto's* (64%) en *meer ruimte voor fietsen en wandelen* (84%) in nieuwe woonlocaties, *meer investeren in fietspaden* dan in (auto)wegen (52%) en een *betere OV-verbinding* (70%).

- De meerderheid wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door meer *groen* (71%)
- De meningen over *vervoer op aanvraag* (zoals een belbus) zijn verdeeld.

Groen en landschap

- Het inzetten op *meer groen waar kinderen kunnen spelen* (zoals een park of natuurspeeltuin) (55%), het *aanleggen van kleine parkjes* binnen de bebouwde kom (48%) en het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (48%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.
- *Betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (46%), *uitgezette wandelroutes* als klompenpaden (36%) en *openbare (invaliden)toiletten* (27%) worden het meeste genoemd als mogelijkheden die helpen om vaker naar buiten te gaan.

Toerisme

- De meerderheid (66%) vindt dat er meer ingezet moet worden op de *toeristische promotie* van de gemeente. Daarnaast voorziet 71% *geen overlast* door de komst van meer bezoekers. Wel vindt 75% het belangrijk dat *stiltegebieden* echt stil blijven. Ook vindt 62% dat *individuele bezoekers* welkom zijn, maar liever *geen grote groepen*.
- De helft van de respondenten vindt dat er *meer voorzieningen* nodig zijn voor bezoekers (zoals horeca en campings).
- Om overlast door de komst van bezoekers aan te pakken, moet de gemeente inzetten op het *toevoegen van parkeerplaatsen* (toeristische overstappunten) buiten de centra (68%), en verbeteren van het *openbaar vervoer* (54%) en *fietspaden* (27%), zodat bezoekers minder vaak met de auto komen.

LEERDAM-WEST

Identiteit

- De meest genoemde kernwaarden zijn: *alles bij de hand* (51%), *groene omgeving* (51%) en *de rust en ruimte* (34%).
- Woorden die bij Leerdam-West horen zijn *gewoon* (39%), *traditioneel* (20%), *levendig* (20%) en *rustig* (20%).
- Waar respondenten het trots op zijn (vrij invoerveld), zijn *de saamhorigheid (groepsgevoel, omzien naar elkaar)*, *de voorzieningen (goede winkel- en zorgvoorzieningen, alles bij de hand)* en *het multiculturele karakter van de wijk*.

Wonen

- 43% van de respondenten wil *niet* verhuizen. Van de respondenten die we willen verhuizen, wil 49% in Leerdam blijven wonen, 16% wil binnen de gemeente Vijfheerenlanden blijven en 14% wil de regio uit.
- De meerderheid is voorstander van het *slopen* van (oude) woningen/gebouwen voor nieuwbouw (63%) en *compact bouwen* in de bebouwde kom van Leerdam, met meer ruimte voor hoogbouw en meer ruimte voor openbaar groen en voorzieningen (60%).
- Een grote meerderheid (97%) wil dat er *meer verschillende type woningen* in de wijk gebouwd worden.
- *Klimaatneutraal wonen* (61%), bouwen voor de *eigen bewoners* van Leerdam (53%) en het *ondersteunen van initiatieven* van bewoners (26%) worden het meest genoemd als ontwikkelingen op gebied van nieuwbouw waar de gemeente op in zou moeten zetten.

Voorzieningen (top 3)

- Voor ouderen: *meer seniorenwoningen* (64%), de *toegankelijkheid* van gebouwen en straten verbeteren (42%) en *een zorgservice* (36%).
- Voor jongeren: *meer speelplekken* (51%), verbeteren *OV-verbinding* (39%) en *meer ontmoetingsplekken* (38%).

Werken

- Van de werkende respondenten, geeft 29% aan *buiten* de regio te werken. Daarnaast werkt 15% *buiten* de gemeente Vijfheerenlanden, *binnen* de regio Utrecht.
- 49% van de respondenten geeft aan *deels thuis* en *deels op kantoor* te willen werken. Zo'n 10% wil voornamelijk thuiswerken. Voor 32% van de respondenten is thuiswerken geen optie.

Mobiliteit

- Een meerderheid heeft een voorkeur voor het *autoluw inrichten* van het huidige *stadscentrum* (54%), de aanwezigheid van *voldoende voorzieningen voor elektrische deelscooters/auto's* (83%) en *meer ruimte voor fietsen en wandelen* in nieuwe woonlocaties (89%), *meer investeren in fietspaden* dan in (auto)wegen (66%) en een *betere OV-verbinding* (63%).
- De meerderheid wil *niet* dat *huidige parkeerplekken* vervangen worden door meer *groen* (62%) en dat *nieuwe woonlocaties autoluw* ingericht worden (54%).
- De meningen over *vervoer op aanvraag* (zoals een belbus) zijn verdeeld.

Groen en landschap

- Het inzetten op het *planten van meer bomen* (55%), *meer groen waar kinderen kunnen spelen* (zoals een park of natuurspeeltuin) (54%) en het motiveren van inwoners om de *eigen tuin te vergroenen* (45%) worden door de respondenten het meeste genoemd als het gaat om groenvoorziening in de gemeente.
- *Betere fiets- en wandelpaden* in de omgeving (49%), *uitgezette wandelroutes* als klompenpaden (31%) en *openbare (invaliden)toiletten* (31%) worden het meeste genoemd als mogelijkheden die motiveren om vaker naar buiten te gaan.

Toerisme

- De meerderheid (65%) vindt dat er meer ingezet moet worden op de *toeristische promotie* van de gemeente. Daarnaast voorziet 61% *geen overlast* door de komst van meer bezoekers. Wel vindt 75% het belangrijk dat *stiltegebieden* echt stil blijven. Ook vindt 54% dat *individuele bezoekers* welkom zijn, maar *liever geen grote groepen*.
- De helft van de respondenten vindt dat er *meer voorzieningen* nodig zijn voor bezoekers (zoals horeca en campings).
- Om overlast door de komst van bezoekers aan te pakken, moet de gemeente inzetten op het *verbeteren van het openbaar vervoer* (48%) en *fietspaden* (48%), zodat bezoekers minder vaak met de auto komen. Ook het *toevoegen van parkeerplaatsen* (toeristische overstappunten) buiten de centra draagt er volgens 47% van de respondenten aan bij om overlast aan te pakken.

BIJLAGE IV – SAMENVATTING ENQUETERESULTATEN TABEL

meeste antwoorden	iedereen (helemaal) mee eens	iedereen (helemaal) niet mee eens
aantal antwoorden 2e plaats	duidelijke meerderheid mee eens	duidelijke meerderheid niet mee eens
aantal antwoorden 3e plaats	meeste reacties mee eens, maar ook deels niet mee eens	meeste reacties niet mee eens, maar ook deels mee eens
	me eens iets hoger, maar ook vaak niet mee eens	niet mee eens iets hoger, maar ook vaak mee eens
	50-50 wel-niet mee eens	

Onderwerp enquête	VHL totaal	Leerdam centrum	Leerdam-Noord	Leerdam-Oost	Leerdam-West	Kedichem	Schoonewoerd	Oosterwijk	Vianen (Centrum, Hogeland en Blankenborch)	Vianen (oost, De Hagen, De Biezen)
Aantal ingevulde enquêtes	1095	46	111	67	82	8	45	5	80	42
Meest ingevuld door	90% > 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 51 jaar	ouder dan 31 jaar	51-70 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar
Waarden top 3	groene omgeving rust en ruimte alles bij de hand	alles bij de hand ontstaansgeschiedenis groene omgeving	groene omgeving rust en ruimte alles bij de hand	groene omgeving rust en ruimte	alles bij de hand groene omgeving rust en ruimte	omzien naar elkaar/ rust en ruimte rijk verenigingsleven ons kent ons/groene omgeving	groene omgeving rust en ruimte de kerkgemeenschap	rust en ruimte omzien naar elkaar	alles bij de hand de ontstaansgeschiedenis groene omgeving	alles bij de hand de ontstaansgeschiedenis rust en ruimte
Waar bent u trots op top 3	zie top 3 per kern	voorzieningen (13) historie (10) glasstad (3)	groen/natuur (27) rust (15) sociale cohesie/saamhorigheid (13)	groen/de Linge (16) rust (11) omgangsvormen bewoners (5)	saamhorigheid (15) voorzieningen (13) multicultureel (6)	sociale cohesie (4) rust, groene/mooie omgeving (2) voorzieningen (1)	betrokkenheid (13) voorzieningen (11) rust (6)	mooie/groene omgeving (2x) sociaal betrokken/ons kent ons (2x) natuur (8)	historische binnenstad (26) rust (9) natuur (8)	historische binnenstad (6) groen (6) voorzieningen (4)
wil niet verhuizen	54%	62%	58%	53%	43%	100%	55%	60%	51%	42%
wil wel verhuizen	37%	28%	36%	43%	57%	nvt	33%	39%	46%	46%
waar wilt u wonen?	60% in VHL	78% in VHL	65% in VHL	47% in VHL	65% in VHL	nvt	77% in VHL	69% in VHL	42% in VHL	42% in VHL
Uitbreiding binnen dorp, open plek	me eens	50-50 wel-niet mee eens	50-50 wel-niet mee eens	me eens	me eens	me eens	me eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens iets hoger
Uitbreiding binnen dorp, na sloop	me eens	niet mee eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	niet mee eens	me eens	me eens iets hoger
diversiteit woningen	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	me eens	me eens	me eens
uitbreiding buiten dorp	me eens	me eens	me eens	niet mee eens	me eens	50-50 wel-niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	me eens	me eens
hoogbouw in Leerdam en Vianen	me eens	50-50 wel-niet mee eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	50-50 wel-niet mee eens	niet mee eens	me eens
top 3 inzet bouwen	voor eigen inwoners klimaatneutraal initiatieven inwoners steunen	klimaatneutraal voor eigen inwoners initiatieven inwoners steunen	klimaatneutraal voor eigen inwoners initiatieven inwoners steunen	voor eigen inwoners klimaatneutraal initiatieven inwoners steunen	klimaatneutraal voor eigen inwoners initiatieven inwoners steunen	klimaatneutraal initiatieven inwoners steunen voor eigen inwoners	voor eigen bewoners initiatieven inwoners steunen klimaatneutraal	klimaatneutraal andere: geen nieuwbouw initiatieven inwoners steunen	klimaatneutraal voor eigen inwoners initiatieven inwoners steunen	voor eigen inwoners klimaatneutraal initiatieven inwoners steunen
top 3 voorzieningen ouderen	aantal seniorenwoningen zorgservice / toegankelijkheid gebouwen en straten ontmoetingsplekken	aantal seniorenwoningen toegankelijkheid gebouwen en straten buurtbus	aantal seniorenwoningen toegankelijkheid gebouwen en straten zorgservice	aantal seniorenwoningen toegankelijkheid gebouwen en straten zorgservice	aantal seniorenwoningen toegankelijkheid gebouwen en straten zorgservice	aantal woningen buurtbus boodschappenservice/ weekmarkt	aantal seniorenwoningen ontmoetingsplekken zorgservice	buurtbus we hebben al genoeg zorgservice	aantal seniorenwoningen toegankelijkheid gebouwen en straten zorgservice	aantal seniorenwoningen toegankelijkheid gebouwen en straten zorgservice
top 3 voorzieningen jongeren	toegankelijkheid met OV ontmoetingsplekken/ veilige fietspaden speelplekken	autoluwe centrum speelplekken ontmoetingsplekken	veilige fietspaden speelplekken ontmoetingsplekken	speelplekken veilige fietspaden ontmoetingsplekken	speelplekken toegankelijkheid OV ontmoetingsplekken	toegankelijkheid met OV ontmoetingsplekken veilige fietspaden	ontmoetingsplekken speelplekken toegankelijkheid met OV	autoluwe woonwijk anders nml: snelheid verkeer verminderen horecagelegenheid	veilige fietspaden speelplekken toegankelijkheid OV	ontmoetingsplekken toegankelijkheid OV veilige fietspaden
Waar werkt u?	34% binnen VHL	60% binnen VHL	45% binnen VHL	35% binnen VHL	24% binnen VHL	60% binnen VHL	30% binnen VHL	67% binnen VHL	34% binnen VHL	28% binnen VHL
Wil bij nieuwe baan max 30 min reistijd	80%	90%	76%	82%	100%	83%	85%	100%	93%	67%
waar wilt u bij voorkeur werken?	55 (deels) thuis	55 (deels) thuis	71 (deels) thuis	46% (deels) thuis	58% (deels) thuis	60% (deels) thuis	46% (deels) thuis	33% thuis	67% (deels) thuis	39% (deels) thuis
nieuwe woonlocatie autoluw	me eens	me eens	niet mee eens	50-50 wel-niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	50-50 wel-niet mee eens	me eens	me eens iets hoger
huidige kernen autoluw	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	iets meer niet mee eens	me eens	me eens iets hoger
voorzieningen elektr deelauto's nieuwbouw	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens
meer ruimte fietsen en wandelen	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens
nieuwbouw	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens
meer investeren in fietspaden dan in autowegen	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens
huidige pp vervangen door groen	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	helemaal niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	helemaal niet mee eens	me eens	niet mee eens	helemaal niet mee eens
verbeteren OV	helemaal mee eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens
vervoer op aanvraag	niet mee eens	50-50 wel-niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	me eens	helemaal niet mee eens	helemaal niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens
groen in dorp of wijk top 3	motiveren vergroenen eigen tuin meer bomen	kleine parkjes meer bomen	motiveren vergroenen eigen tuin meer bomen	meer groen voor spelen kinderen kleine parkjes	meer bomen meer groen voor spelen kinderen	motiveren vergroenen eigen tuin meer bomen	motiveren vergroenen eigen tuin meer bomen	het buitengebied meer bomen	aanleggen kleine parkjes bebouwde kom motiveren vergroenen eigen tuin	meer bomen meer gras ipv stenen motiveren vergroenen eigen tuin
naar buiten stimuleren top 3	verbeteren fiets- en wandelpaden beter aangeven fiets- en wandelroutes openbare (openbare) toiletten/er is genoeg	verbeteren fiets- en wandelpaden beter aangeven fiets- en wandelroutes er is genoeg	verbeteren fiets- en wandelpaden uitzetten wandelroutes als klompenpaden beter aangeven fiets- en wandelroutes	verbeteren fiets- en wandelpaden uitzetten wandelroutes als klompenpaden openbare (invalide) toiletten	verbeteren fiets- en wandelpaden uitzetten wandelroutes als klompenpaden openbare (invaliden) toiletten	betere toegankelijkheid mensen met beperking / er is genoeg verbeteren fiets- en wandelpaden/ openbare (invalide) toiletten/ huren bootje meer mogelijkheden zwemmen in natuur	verbeteren fiets-/wandelpaden uitzetten wandelroutes als klompenpaden meer mogelijkheden zwemmen in natuur	anders nml: dijk vriendelijker voor wandelaars/fietsers & opstaplekken water, kanoe, bootje uitzetten wandelroutes als klompenpaden er is genoeg	verbeteren fiets- en wandelpaden uitzetten wandelroutes als klompenpaden er is genoeg	openbare (invalide) toiletten verbeteren fiets- en wandelpaden beter aangeven fiets- en wandelpaden
inzetten op meer toeristen	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens
ik voorzie overlast bezoekers	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens
stillegebied moet stil blijven	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	me eens	me eens
meer voorzieningen nodig voor toeristen	50-50 wel-niet mee eens	me eens	me eens	me eens	me eens	me eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens
liever individueel, geen groepen toeristen	me eens	me eens iets hoger	me eens	me eens	me eens	me eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	niet mee eens
inzet op vervoer toeristen top 3	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	toevoegen TOP's buiten centra verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren OV tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra verbeteren fietspaden tbv minder auto's	toevoegen TOP's buiten centra verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren fietspaden tbv minder auto's verbeteren OV tbv minder auto's verspreiden bezoekers over gemeente	verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's	toevoegen TOP's buiten centra verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's
meeste opmerkingen meegegeven over thema (laatste 1-2 sheets)	zie top 3 per kern	mobiliteit (11) leefbaarheid (5) groen/veiligheid (3)	groen (20 opmerkingen) mobiliteit (17 opmerkingen) wonen (10 opmerkingen)	groen (9 opmerkingen) voorzieningen (7 opmerkingen) mobiliteit (6 opmerkingen)	groen (20 opmerkingen) mobiliteit (10 opmerkingen) voorzieningen (5)	groen (1) en leefbaarheid (1)	mobiliteit (8 opmerkingen) groen en landschap (7 opmerkingen) voorzieningen (5 opmerkingen)	wonen (2 opmerkingen) groen en landschap(1 opmerking) mobiliteit (1 opmerking)	mobiliteit (22 opmerkingen) wonen (11 opmerkingen) groen en landschap (10 opmerkingen)	mobiliteit (7 opmerkingen) wonen (5 opmerkingen) groen en landschap (4 opmerkingen)

Onderwerp enquête	Vianen (west, Monnikenhof en Amaliastein)	Everdingen	Hagstein	Hoef en Haag	Meerkerk	Ameide	Tienhoven a/d Lek	Lexmond	Hei- en Boelcop	Leerbroek	Nieuwland	Zijderveld
Aantal ingevulde enquêtes	93	18	42	35	104	84	16	58	33	32	24	15
Meest ingevuld door	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	23-70 jarigen	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar	ouder dan 31 jaar
Waarden top 3	groene omgeving alles bij de hand rust en ruimte	omzien naar elkaar groene omgeving rust en ruimte	rust en ruimte groene omgeving ons kent ons	rust en ruimte groene omgeving andere: aantal keer iedereen is nieuw	rust en ruimte groene omgeving omzien naar elkaar	rust en ruimte groene omgeving omzien naar elkaar	rust en ruimte groene omgeving omzien naar elkaar	rust en ruimte groene omgeving omzien naar elkaar	rust en ruimte groene omgeving omzien naar elkaar	rust en ruimte groene omgeving omzien naar elkaar	rust en ruimte groene omgeving omzien naar elkaar	rust en ruimte groene omgeving omzien naar elkaar
Waar bent u trots op top 3	groen (26) voorzieningen (9) rust (7)	sociale cohesie (9) rust, groene/mooie omgeving (7) voorzieningen (5)	sociale cohesie (18) rust (10) groene/mooie omgeving (6)	uitstraling, mooie bouw (16) rust, mooi dorp/omgeving (10) sociale cohesie (8)	ons kent ons (27) groen (20) verenigingsleven (15)	rust, mooi dorp/omgeving (38) sociale cohesie (32) voorzieningen (14)	rust (5x) groen (4x) saamhorigheid (3x)	saamhorigheid/ons kent ons (19) natuur (7) mooi dorp/omgeving (5)	sociale cohesie (18) rust, groene/mooie omgeving (10) voorzieningen (5)	groen/landelijk (7) rust (7) behalzaamheid (4)	gemeenschapsgevoel/ behalzaamheid (7) rust (2)	gemeenschapsgevoel (5) rust (4) omzien naar elkaar (2)
wil niet verhuizen	41%	80%	74%	54%	74%	53%	50%	62%	55%	70%	55%	70%
wil wel verhuizen	55%	ntv	39%	19%	39%	43%	13%	25%	45%	34%	20%	31%
waar wilt u wonen?	55% in VHL	te weinig reacties	57% in VHL	63% in VHL	58% in VHL	61% in VHL	50% in VHL	57% in VHL	79% in VHL	54% in VHL	17% in VHL	75% in VHL
Uitbreiding binnen dorp, open plek	niet mee eens	50-50 wel-niet mee eens	50-50 wel-niet mee eens	niet mee eens	mee eens	mee eens	niet mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens
Uitbreiding binnen dorp, na sloop	mee eens	mee eens	mee eens	niet mee eens iets hoger	mee eens	mee eens iets hoger	mee eens	mee eens	niet mee eens	helemaal mee eens	mee eens iets hoger	niet mee eens
diversiteit woningen	mee eens	mee eens	mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens
uitbreiding buiten dorp	mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens iets hoger	mee eens	mee eens	50-50 wel-niet mee eens	niet mee eens iets hoger	niet mee eens	mee eens	50-50 wel-niet mee eens	50-50 wel-niet mee eens
hoogbouw in Leerdam en Vianen	niet mee eens	mee eens	50-50 wel-niet mee eens	mee eens	mee eens	mee eens iets hoger	mee eens	mee eens	mee eens iets hoger	mee eens	mee eens	niet mee eens
top 3 inzet bouwen	klimaatneutraal voor eigen bewoners initiatieven inwoners steunen	voor eigen inwoners initiatieven inwoners steunen klimaatneutraal	voor eigen inwoners klimaatneutraal initiatieven inwoners steunen	klimaatneutraal andere: beter OV, meer groen, meer PP minder PP, meer OV/deelauto's	klimaatneutraal initiatieven inwoners steunen	voor eigen inwoners klimaatneutraal	voor eigen inwoners klimaatneutraal	voor eigen inwoners klimaatneutraal	voor eigen inwoners initiatieven inwoners steunen klimaatneutraal	initiatieven inwoners steunen voor eigen bewoners klimaatneutraal wonen	voor eigen inwoners initiatieven inwoners steunen neutraal	initiatieven inwoners steunen klimaatneutraal voor eigen bewoners
top 3 voorzieningen ouderen	aantal seniorenwoningen zorgservice toegankelijkheid gebouwen en straten	aantal seniorenwoningen zorgservice buurtbus/ontmoeten	aantal seniorenwoningen zorgservice zorgservice	ontmoetingsplekken aantal seniorenwoningen huiskamer/activiteiten	aantal seniorenwoningen zorgservice toegankelijkheid gebouwen en straten	aantal seniorenwoningen toegankelijkheid gebouwen en straten zorgservice/buurtbus/ontmoetingsplekken	aantal seniorenwoningen ontmoetingsplekken toegankelijkheid gebouwen en straten	aantal seniorenwoningen toegankelijkheid gebouwen en straten zorgservice	aantal seniorenwoningen toegankelijkheid gebouwen en straten boodschappen service	aantal seniorenwoningen toegankelijkheid gebouwen en straten aantal seniorenwoningen	aantal seniorenwoningen boodschappen service zorgservice	aantal seniorenwoningen buurtbus boodschappen service
top 3 voorzieningen jongeren	ontmoetingsplekken veilige fietspaden toegankelijkheid OV	toegankelijkheid met OV veilige fietspaden ontmoetingsplekken	toegankelijkheid met OV speelplekken ontmoetingsplekken/veilige fietspaden	toegankelijkheid met OV veilige fietspaden horeca	toegankelijkheid met OV veilige fietspaden ontmoetingsplekken	toegankelijkheid met OV veilige fietsroutes veilige fietsroutes	toegankelijkheid OV ontmoetingsplekken veilige fietspaden	toegankelijkheid OV veilige fietsroutes ontmoetingsplekken	toegankelijkheid met OV veilige fietsroutes speelplekken	speelplekken veilige fietsroutes ontmoetingsplekken	horecagelegenheden ontmoetingsplekken toegankelijkheid met OV	speelplekken toegankelijkheid OV ontmoetingsplekken
Waar werkt u?	27% binnen VHL	50% binnen VHL	31% binnen VHL	18% binnen VHL	45% binnen VHL	33% binnen VHL	38% binnen VHL	38% binnen VHL	38% binnen VHL	25% binnen VHL	44% binnen VHL	11% binnen VHL
Wil bij nieuwe baan max 30 min reistijd?	86%	88%	85%	93%	69%	65%	75%	76,00%	90%	75%	81%	78%
waar wilt u bij voorkeur werken?	64% (deels) thuis	38% (deels) thuis	46% (deels) thuis	78% (deels) thuis	66% (deels) thuis	56% (deels) thuis	25% (deels) thuis	58% (deels) thuis	29% (deels) thuis	42% (deels) thuis	38% (deels) thuis	33% (deels) thuis
nieuwe woonlocatie auto/luw	mee eens	mee eens	mee eens	50-50 wel-niet mee eens	50-50 wel-niet mee eens	50-50 wel-niet mee eens	mee eens	mee eens	mee eens iets hoger	mee eens	mee eens iets hoger	mee eens iets hoger
huidige kern auto/luw	mee eens	niet mee eens iets hoger	mee eens	mee eens	mee eens	niet mee eens iets hoger	iets meer niet mee eens	mee eens iets hoger	niet mee eens	mee eens	mee eens iets hoger	niet mee eens
voorzieningen elektr. deelauto's nieuwbouw	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens
meer ruimte fietsen en wandelen	mee eens	mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens
nieuwbouw	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens iets hoger	iets meer niet mee eens	mee eens	mee eens iets hoger	mee eens	50-50 wel-niet mee eens	mee eens
meer investeren in fietspaden dan in auto/wegen	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	iets meer niet mee eens	mee eens	mee eens iets hoger	mee eens	50-50 wel-niet mee eens	mee eens
huidige pp vervangen door groen	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens
verbeteren OV	mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens
vervoer op aanvraag	50-50 wel-niet mee eens	niet mee eens	mee eens iets hoger	50-50 wel-niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	iets meer niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	mee eens	mee eens iets hoger	niet mee eens
groen in dorp of wijk top 3	motiveren vergroenen eigen tuin meer bomen meer groen voor spelen kinderen	meer gras/meer bomen buitengebied kleine parkjes/motiveren groen eigen tuin	meer bomen buitengebied meer groen voor spelen kinderen	meer bomen motiveren groen eigen tuin kleine parkjes	meer groen voor spelen kinderen motiveren vergroenen eigen tuin meer bomen	meer groen voor spelen kinderen meer groen voor spelen kinderen meer bomen/kleine parkjes/ gras ipv stenen	motiveren groen eigen tuin meer groen voor spelen kinderen meer groen voor spelen kinderen meer gras ipv stenen	motiveren groen eigen tuin meer groen voor spelen kinderen meer groen voor spelen kinderen	meer groen voor spelen kinderen motiveren groen eigen tuin buitengebied	meer groen voor spelen kinderen motiveren vergroenen eigen tuin aanleggen parkjes binnen bebouwde kom	meer groen voor spelen kinderen motiveren vergroenen eigen tuin aanleggen parkjes binnen bebouwde kom	meer groen voor spelen kinderen motiveren vergroenen eigen tuin meer bomen motiveren vergroenen eigen tuin
naar buiten stimuleren top 3	verbeteren fiets- en wandelpaden er is genoeg wanderroutes als klompenpaden	verbeteren fiets- en wandelpaden wandel- en fietsroutes uitzetten/zwemmen in de natuur	verbeteren fiets- en wandelpaden wandel- en fietsroutes uitzetten	zwemmen in de natuur bootcamp of fitness buiten/wandel- en fietsroutes uitzetten	verbeteren fiets- en wandelpaden meer mogelijkheden uitzetten wanderroutes als klompenpaden	verbeteren fiets- en wandelpaden wandel- en fietsroutes uitzetten	verbeteren fiets- en wandelpaden uitzetten wanderroutes als klompenpaden er is genoeg	verbeteren fiets- en wandelpaden meer mogelijkheden bootje/kano er is genoeg	verbeteren fiets- en wandelpaden wandel- en fietsroutes uitzetten	verbeteren fiets- en wandelpaden uitzetten wanderroutes als klompenpaden	verbeteren fiets- en wandelpaden uitzetten wanderroutes als klompenpaden beter aangegeven fiets- en wanderroutes	verbeteren fiets- en wandelpaden uitzetten wanderroutes als klompenpaden er is genoeg
inzetten op meer toeristen	mee eens	niet mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens iets hoger	mee eens	niet mee eens iets hoger	niet mee eens	mee eens iets hoger	helemaal mee eens
ik voorzie overlast bezoekers	helemaal niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	helemaal niet mee eens
stilletoeren moet stil blijven	mee eens	helemaal mee eens	helemaal mee eens	mee eens	mee eens	helemaal mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens
meer voorzieningen nodig voor toeristen	niet mee eens	niet mee eens	mee eens	niet mee eens	niet mee eens	niet mee eens	50-50 wel-niet mee eens	niet mee eens iets hoger	niet mee eens	niet mee eens	mee eens	mee eens
liever individueel, geen groepen toeristen	mee eens	helemaal mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens	mee eens
inzet op vervoer toeristen top 3	verbeteren fietspaden tbv minder auto's minder auto's verbeteren OV tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren fietspaden tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen TOP's buiten centra	verbeteren OV tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's toevoegen PP binnen centra	verbeteren TOP tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's verbeteren OV tbv minder auto's	verbeteren TOP tbv minder auto's verbeteren OV tbv minder auto's verspreiden bezoekers over gemeente	toevoegen TOP tbv minder auto's verbeteren fietspaden tbv minder auto's verbeteren OV tbv minder auto's
meeste opmerkingen meegegeven over thema (laatste 1-2 sheets)	groen en landschap (17) wonen (15) mobiliteit (10)	Mobiliteit (5 opmerkingen) groen en landschap (3 opmerkingen) Wonen (2 opmerkingen)	leeftaard/wonen (beide 9 opmerkingen) groen en mobiliteit (beide 8 opmerkingen) werken (4 opmerkingen)	mobiliteit (10 opmerkingen) leeftaard (8 opmerkingen) groen (4 opmerkingen)	mobiliteit (28 opmerkingen) groen (16 opmerkingen) wonen (11 opmerkingen)	Mobiliteit (16 opmerkingen) Wonen (10 opmerkingen) groen en leefbaarheid (beide 7 opmerkingen)	mobiliteit (4 opmerkingen) wonen (3 opmerkingen) luisteren naar inwoners (2 opmerkingen)	groen en voorzieningen (12 opmerkingen) wonen (11 opmerkingen) mobiliteit (10 opmerkingen)	wonen (9 opmerkingen) mobiliteit (7 opmerkingen) leeftaard (6 opmerkingen)	Voorzieningen (6 opmerkingen) wonen (4 opmerkingen) Groen en landschap (3 opmerkingen)	Wonen (3 opmerkingen) groen en landschap (3 opmerkingen) voorzieningen (2 opmerkingen)	wonen (4 opmerkingen) groen en landschap (4 opmerkingen) mobiliteit (3 opmerkingen)

Bureau Buhrs
communicatie &
gebiedsmarketing